Take, Ianke şi Cadîr

PERSOANELE
ACTUL I
CADtR
IANKJS
TAKE
ILIB
IONEL
ANA
SAFTA
Doi copii
Vezi înaintea ochilor un şir de case ca şi cum le-ai privi din strada. Sînt acolo trei prăvălii modeste, de tîrguşor provincial, întîia este a lui Take, a doua este a lui lanke şi cea din urmă şi micuță, de tot a lui Cadîr. Casa lui Take şi a lui lanke sînt construite absolut la fel, numai că sînt cu totul altfel zugrăvite. De pildă, zidurile casei lui Taka sînt roşii, iar tabla de pe acoperiş albă, pe cînd casa lui lanke are zidurile albastre şi tabla de pe acoperiş roşie. Firma lui Take, pe care-i scris doar: „La Take", e neagră, cu litere galbene, iar a lui lanke e galbenă cu litere negre. Căsuța micuță a lui Cadîr şi firma lui au luat de la fiecare cîte o culoare. Aşa, de pildă, zidurile sînt roşii, tabla neagră, firma galbenă cu litere albe. Take şi lanke țin mărfuri la fel, coloniale, un pic de fierărie şi mărunțişuri de marchitănie. Numai Cadîr are specialitatea naţiei lui: cafea, rahat şi tot felul de dulciuri. E vreme de vară. Toate cele trei -prăvălii au perdele tn față, cit ține micul trotuar provincial — fireşte, şi ele deosebit colorate. E cald şi zăpuşeală. Ghiceşti apropierea serii — dar vipia nămezii s-a prelungit pînă aici. Poate să fie ora cinci. Uliţa e pustie şi nu se aude decît foarte departe — undeva — cîntecul trist al unei flaşnete. Toți trei negustorii, uşor şi comod îmbrăcați de vară, dormitează pe scaune înadins puse în față, fiecare la prăvălia lui.
SCENA l TAKB, IA.NK1-: şi CAD f R
TAK.E (somnorosşi lehăniclil. de căldură, îşi şterge nădn< -,
oftlnd): Ooof, cald e! IANKE: Şi ce-rni spui asta mie? TAKE: Dar cui să i-o spui? 1ANKE: Ce mă interesează pe mine că ți-i cald? Dacă \\-\
cald, du-te în casă si te răcoreşte! Ce? Eu pot s;î u-* răcoresc? TAKE: Dar ce. te-am rugat eu să rnă răcoreşti? Lasâ-riiA-n
plata Domnului!
IANK.E: Ei poftim! Acum eu nu-1 las! TAKE: Mă rog, ţie nu ți-i lene să vorbeşti a U ta? IANKE: Şi ce te priveşte pe tine dacă Yni-i lene <m n;,
mi-i lene? TAKE: Dacă ți-ar fi lene ai dormi.
(Pauză; se aude caterinca.) IANKE: U uf! .Mare căldură ! Aşa o căldură n-ara avut tontă vara!
TAKE: Şi acum cc-mi spui inie asta? IANKE: Dar ce, ţie-ți spui? TAKE: Atunci cu cine vorbeşti? IANKE: Ce te priveşte pe line cu cine vorbesc? Vorbea
cu Dumnezeu! (Iarăşi pauză şi iarăşi sn aude caterim-u.
tare.)
TAKE: Ia te uită, pe căldura asta, lui ii arde de cintaf.,, IANKE: Ei şi ce parcă el cînl.ă? Ciută maşina. TAKE: Da, dar el dă din mină. IANKE: Ce eşti dobitoc? El dă din mină încet şi m a ş i na
cînlă tare. (Jar mică pauză. Cadir sforăie.) Nu sforăi
că nu pot să dorm. TAKE: Nu sforăi eu. lurcu sforăie. IANKE: Spune-i să tacă.

TAKE: Nu pol, că-J trc/esc.
176
: Da, dar el de ce mă trezeşte pe mine? Ei, Cadir! Acuşi ii dau in cap cu un calup de săpun! Cadir! Ce-ai luat-o aşa turceşte? Cadir! Aista-i surd de tot cînd doarme. Du-te de-1 trezeşte!
TAKE: Nu mă mişc de-aici nici mort.
IANKE: Dar ce, crezi că eu mă mişc? Mai bine stric un calup de săpun. I-auzi domnule cum sforăie! Aista nu mai este turc,, aista-i curat harmasar persan! Cadîr! (la o bucată de săpun şi o zvîrle în Cadir. Cadîr, lovit, crapă un ochi, murmură ceva neînţeles, se răsuceşte puţin In scaun, apoi se asază zdravăn si adoarme iar. Nu mai sforăie.)
IANKE: Ei aşa! Dai un ban, dar face l (Cadîr începe să sforăie iar.)
TAKE (rîde): Mai zvîrle un calup.
IANKE: D.ir ce, crezi că eu am fabrică de săpun? Spune-i că i-a venit un muşteriu, că pe" mine nu mă crede.
TAKE: Fă-te repede că dormi, că vine baba Safta să cum pere ceva!
IANKE: Şi co-mi pasă mie? Ea nu cumpără de la ovrei.
"~ Fă-te tu că dorini. (Dar si el închide ochii.)

SCENA 2 TAKR, 1AXKE, C A D î K, şi BABA SAFTA
ABA SAFTA (se dace la Talte): Dom' Take! Un calup
de săpun!
TAKE: N-arn săpun bun, babă. S-a stricat. Cere-i lui Tanke. BABA SAFTA: 'Ooor! Păcatelor! Dorn' lanke, ia dă-mi un
otlup de săpun! IANKE: Săpun? De unde am eu săpun? N-am deloc! Ia
'de la Tr-'kc. că el are!
BABA SA.FT.\: Are, da spune că nu-i bun! IANKE: Parcă sc pricepe el la săpun?
177
15 '— Teatru — V. I. Popa
BABA SAFTA: Dom1 Take, auzi că jupînul n-are.
TAKE: Are, nu te uita în gura Jui.
BABA SAFTA: Ei, Doamne, jupîne, zău dă-mi un calup
de săpun! ÎANKE: Se poate aşa o creştină ca dumneata să cum per*
de Ia un ovrei ca mine? Ia de la Take, că ţi-1 d.•;
mai ieftin!'
TAKE: Uite, babă, ia bucata ceea de jos! Ţi-o dau ieftin1 BABA SAFTA: Apoi vezi că nu-i rău? Dar cu cît? TAKE: Dă cît vrei! Cinci lei! Poftim! BABA SAFTA: Ei, îi murdară, nu se poate, maică! Trei
lei!
TAKE: Trei! (Ia banii. Baba pleacă.} ÎANKE: Dă zece lei încoace. TAKE: Pe ce?
ÎANKE: Pe bucata de săpun. Dar ce am vîndut-o eu? TAKE: De ce-ai zvîrlit-o? ÎANKE: Ce te priveşte pe tine ce fac eu cu marfa mee?
O aşez unde-mi place! Dă zece lei! TAKE: Nu dau nimic!
ÎANKE: Ei dă-mi atunci un calup de săpun de la tine. TAKE: Şi eu ce cîştig? ÎANKE: Ia nu fi măgar! N-ai cîstigat cincizeci de hani?
Dă-mi un calup de săpun! TAKE: Vino de ia.

ÎANKE: Dacă nu dai imediat, te pun la dobîndă! TAKE (zmrle banii): Na, domnule, ia-ți-i toți! Trei lei' ÎANKE: Poftim restul! (Şi-i zcirle şi el jos nişle gologani.)
Cinzeci de bani, cîştigul tău!
TAKE: Dar ce, am vîndut săpunul meu ca să cîştig? ÎANKE: Dar ce, eu 1-am vîndut ca să cîştig? Tu 1-ai vîndut, tu să-ți iei cîştigul! TAKE: Bine, L-am luat. ÎANKE: Să-i porți sănătos, dar, fiindcă tot te-ai sculat,
dă-i încoace şi pe ai mei. TAKE: A, asta era? Scoală-te tu şi-i ia?
TAKE:
IANKE:
ÎANKE: Nu pot!
TAKE: Nici eu nu pot! Mai dai cincizeci de bani?
IANKE': Nu pot, că pierd!
TAKE: Bine, altfel nu ți-i dau!
ÎANKE: Aşa? Dă înapoi cincizeci de bani!
TAKE: Acu nu mai dau-! Ga ta l
ÎANKE: Mă, dă înapoi l
TAKE: Nu dau.
ÎANKE: Serios vorbeşti?
TAKE: Foirte serios!
ÎANKE: Ai luat tu pomană de la un ovrei ca mine?
TAKE: Am luat!
ÎANKE: Ptiu, păcătosule! (Pauză.)
Na banii, mă! (Şi-i zvîrle jos.) la-i ! N-auzi! _Dorm!
TAKE: îi laşi aşa în mijlocul drumului? ÎANKE: Ce te priveşte pe tine unde-mi fac eu casa de
economie? Lasă-i acolo, că poate-s buni de sămînță.
(Cadir iar începe să sforăie.) Pii! Iar a început! Turcii
ai stea ne-au necăjit totdeauna pe noi, săracii români!
Iar zvîrl un calup! Mă, tu ai rezervă, că dacă mai
sforăie mult trebuie să deschid o fabrică! TAKE: Am, dar 1-am scumpit! ÎANKE: Da-te dricului, n-ai cîstigat destul la el? Nu mai
vînd săpun şi gata! Să nu se mai spele mahalaua atît
de mult, că nu-i sănătos! Cadir!? (Znrle săpunul)
Pii!... ' -TAKE: Ce-ai făcut? ÎANKE: Eu n-am făcut nimic, săpunul a făcut! Aşa un
săpun p^ost! Eu îl trimit la Cadîr şi el nimereşte în
zid! TAKE: A dat jos zugrăveala?
IANKE: Să ştii că-i S3mn de ploaie. Aşa un săpun bun, ' numai cît l-am zvîrlit şi a mirosit a ploaie a şi spălat : vopseaua! Ăsta-i săpun patent! Am să-1 vînd mai scump de-aci încolo, ca să-mi scot vopsitul casei.
178
178
TAKE: Apoi, fără glumă, ar cam trebui să ni le vopsim!
IANKE: Treaba ta, dacă vrei să vopseşti, vopseşte! Ce, eu am să ți-o vopsesc?
T*\.KE: Bine. Atunci trimit vorbă lui Stanică să vie şi pun la vopsit.
IANKE: Zăău? Aşa crezi tu? Şi.eu ce fac?
TAKE: Treaba ta'.
IANKE: Păi n-a fost vorba să aşteptăm să vie copiii? Să-i întrebăm cum vor ei? Aşa o vorbă ai tu?
TAKE: Da dar băiatul meu a venit.
IANKE, Dar ce mă priveşte pe mine băiatul tău.? Pe m i no mă priveşte fata mea, şi ea n-a

venit. Dacă fata vrea o culoare şi băiatul tău vrea tot culoarea aceea?
TAKE: Bine, mă, înţeleg, dar cit am să stau cu cu casa necurăţată?
IANKE: De unde vrei să ştiu eu?
TAKE: Dacă nu ştii tu cînd iii vine fata vrei să ştiu cu?
IANKE: Dar ce tc-am obligat ou să ştii? Parcă tu ai ştiut cind vine băiatul. N-a i ştiut! Am x.is eu ceva? N-am zis.
TAKE: Da, dar a venit. Fiica ta văd că nu dă nici un semn. Mai vine ori nu mai vine.
IANKE: Ei, o să vie dacă vrea şi dacă n-o să vrea n-o să vie şi gata!... Aşa o cultură mare cura învaţă ea poate că nu-i dă voie să vie.
TAKE: Ei na! Că băiatu-meu nu învaţă tot la Academia comercială:'
IANKE: Da, dar ce. el e femeie?...
TAKE: Pai şcoala e totuna si pentru băieţi, şi pentru fete!
IANKE: Ce vorbeşti? Şi le ia şi la armată?
TAKE: la lasă-mă in pace. Eu vorbesc serios şi ţie iţi ardo de glumă.
IANKE: Păi bine, dobitocule, cine a ştiut vreodată în lumea asta, ce-i în capul unei foniei ? Şi dacă nu ştie de ea, cind vine, nici Ionel al tău. care, a vă/ul-o aciuit trei zile, de unde vrei să ştiu eu, care n-am vă'zul-o

de doi ani! Lasă să fie ea sănătoasă, acolo!... Ce are să folosească dacă are să vie la un ovrei bâtrin ca mine? Eu bani să trimit. Dacă trimit bani, gata! E! Dacă ar mai trăi maică-sa, ar mai fi o frumuseţe — dar aşa? Parcă tu ce folos ai că ţi-a venit băiatul? îl vezi? Nu-1 vezi! El umblă, se plimbă şi cere bani! Ce nevoie e să facă asta aici? Poate s-o facă şi la Bucureşti, că tot atît costă! Ba aici costă mai scump, că vrea să sperie tîrgul. Tu nu-1 vezi pe Ionel cu aşa o eleganţă? Parcă n-ar fi băiatul lui Take dia Podeni, parc-ar fi băiatul prefectului! .
TAKE: Lasă să fie dacă-i dă mîna lui tată-său!
IANKE: Zic eu ceva? Lasă să fie că-i tînăr! Dar ce folos ai tu de asta?
TAKE: Am să mă mîndresc că am cogeamite flăcău, voinic şi deştept!
IANKJE: Iote, iote. că nu eşti tu chiar aşa de prost— dar tot negustor prost eşti! Tu nu ştii să lauzi deci t marfa care n-o ai de vînzare!
TAKE: D; r ce. vrei să spui că nu-i marfă bună?
IANKE: Zice cineva ceva? Bună... chiar mă mir că a ieşit aşa o marfă di n t r-unul ca tine.
TAKE: Nu mai spune.! D-apoi bine, măi. nu-ţi aduci aminte cum eram cînd am deschis noi prăvăliile aici?
IANKE: Ce vorbeşti? Erai un pîrlit de negustor şi asta-i tot. Ce te pui tu alături cu aşa o floare de băiat ca Ionel.
TAKE: Pirlit (de negustor, ai? Apoi, ai avut tu noroc că
eram noi prieteni, că-ţi arătam eu ţie... NKE: Ei, şi ce era să arăţi? Ai mai spus tu de multe ori aşa o prostie... Ei şi ce folos aveai tu dacă mi-ai fi pus acolo cîteva coarne? Eu tot cu nevastă frumoasă rămîneam. Mai bine te-ai gîndi că nevastă-ta, geloasă cum era, se întoarce în groapă de cîte ori te aude că zici aşa o prostie... Şi de-atîtea ori o zici, că trebuie să fi ajuns săraca ventilatori
130
181
SCENA 3
TAKE, IANKE, CADÎR dormind şi ILIB
ILIE: Ce vorbeşti? Cine a ajuns ventilator?

IANKE: Ho! Nu te speria că nu-ți face concurență.
ILIE: Ce poftesc? Poftesc un calup de săpun!
IANKE: Ce. • vorbeşti? Si ce să faci cu el?
ILIE: Ce te sperii'aşa? Crezi că am să mă spînzur?
IANKE: Şi dacă ai să. te spînzuri, crezi că eu pierd ceva?
ILIE: Şi chiar dacă am să mă spînzur, ce te-ai speriat aşa?
IANKE: Eu am crezut că vrei să te speli!
ILIE: Cu aşa un nebun nici nu poți vorbi serios. Mă rog
îmi dai săpun, ori nu-mi dai? IANKE: Săpun? Vrei săpun? N-arn săpun! Cumpără di
la Take.
TAKE: Al meu nu-i bun! JANKE: Ce vorbeşti prostia! Cumpără de la el, Iţic, ascult?
ce-ți spun eu! Are aşa un săpun fain! Poți să spui
EuMlei că poate să 'dea pe obraz cu el, ca şi cu o
cremă!
TAKE: Dă-i, mă, săpun omului! IANKE: De ee eşti dobitoc, măi Take! Aşa să aibă el bine dacă a venit pentra săpun. Pentru eu nu ştiu ce caută
el? Ei, n-a venit! Auzi? N-a venit! ILIE: Ei şi dacă p-a venit? Ce ţipi aşa? N-are decît să nu vie!
TAKE: Cine să vie? ILIE; E nebun! EI crede că eu vreau să văd dacă a venit
£iică-sa! Ei, n-a venit, foarte bine. IANKE: Ia, te poftesc! Cum foarte bine? Foarte rău! ILIE: Ei na, foarte rău! Acum eşti mulțumit? Şi. mă rog
de ce te superi dacă mă interesez. Ce, n-am voie t
Ce, n-am băiat de însurat?-TAKE: A, pentru Strai?.-
182
IANKE: Ai înțeles acum? Pentru Ştrul. Aşa unul ca el se
cheamă băiat «te ânsurat «u fata mea! Mă rog, fata
mea a învățat Academia, poți .să spui tu ce cultură
1-ai învățat? ILIE: L-am invitat eu aşa o .cultură cum n-a învățat fata
ta! Cîştigă la nn vagon de gfîu eî't BU cîştigă Cristescu
la cinci procese! Ce cultură mai vrei? IANKE: Dobitocule! Asta-i cultură? Să se învețe întîi să umble e<u săpunul şi pe urmă «ă vorbească ;de cultură.
Tu -nu vezi că m-a purtat ;guier M viața Iui? Aşa o
cultură fără guler, să te speli ta pe cap cu ea!-Ei,
şi la urma urmei, n-am săpun şi da-te dracului 'şi la-
să-mă în pace! ILIE: Ce te enervezi;? Ce *e enervezi degeaba? Nu se poate
să vorbească liniştiți de-o afacere doi ovrei ca noi? IANKE: Ovrei? Cine-s ovrei? ILIE: Eu şi cu tine, cine vrei să fie? IANKE: Tu ovrei? (Jite-te la el! Ovrei tu? Tu nu eşti ovrei
— tu eşti un jidan scîrbos, du-te dracului! ILIE: Ei ho! Şi vorbeşte mai încet să mă duc! Ce ţipi aşa?
Ai să aduni toată mahalaua! Va să zică n-ai săpun? IANKE: N-am! Poate că am s-aducja toamnă şi peste iarnă
ai să te speli de cîte ori vrei. ILIE: E nebun! Ce să mai vorbesc degeaba cu el? Bună
ziua. (Iese.)
SCENA 4 TAKE, IANKE, CADÎR dormind
TAKE: Şi ce te superi şi tu de pomana dracului?
: Dar cum să nu mă supăr? Mai întîi că n-am să vărs eu apă de doi lei ca să dştig cincizeci de bani. Şi pe urmă, mă rog, ce crede e]? Dacă Ştrul şi-a pus patru dinți de aur în față am să cad în genunchi în fața lui? Auzi, cine vorbeşte de cultura: Iţic Tinichigiu,
183
care s-a lăsat de meserie, fiindcă a fost odată idiu. şi-a căzut de pe casă şi şi-a frlnt un ciolan.

Acu, de cînd vine cereale, vorbeşte de cultură şi vrea să-i dau fata lui Ştrul.
TAKE: Ei, nu i-o da şi gata. Ce atîta supărare? IANKE: Aşa? Ce atîta supărare? Apoi tu eşti mai dobitoc
ca el.
TAKE: De ce P
IANKE: Să nu umble acu după fete subțiri, fiindcă a cîs-• tigat la cereale! S-o ia măgarul pe fetița Iui Leibovici paşcanii, c-a lăsat-o cu copil. Dacă i ovrei, să fie ovrei cinstit şi să se ție de copilul lui. TAKE: A, aşa? Apoi asta nu ştiam! IANKE: Apoi tu ce ştii? Şi-i aşa un copil frumos săracul şi ride şi dă din minute şi nu-i dă păcătosul nici bani de-o rochiță de cit. Aşa un om. cu aşa o inimă, nu-i nici ovrei, nici creştin, nici turc — e cline.
SCENA 5 TA K B, IANKE, CADÎR dormind ,şi IONEL
TAKE: (Jnde-ni fost, flăcăule?
IONEL: Di n d os, pe banca. M-am uitat la tren!
IANKE: Frumos, nu? Aşa o frumusețe cînd trece trenul I
Te apucă aşa un chef să te faci milionar! IONEL: Da, asta-i adevărat! D»r eu am chef totdeauna
să fiu milionar, nu numai cînd văd trenul! Dumneata
nu P
IANKE: Ce să mai vorbim degeaba ? Cind eşti ca tir, ai fi foarte fericit să fii cal. Greu să te gîndesti s-ajungi aeroplan! Eu şi cu ta t ă-tău ne uităm după tren şi oftăm! Tu te plimb! cu el. Nu-i totuna!
IONEL: Asta a şa-i, capra sare masa, iada sare casa.
184
IANKE: Da, dar tu vrei să sară capra peste casă. atunci
ce se tVt'-e iada:' Aeroplan! Tocmai ce spun şi eu! IONEL: Tata, ia du-te de te îmbracă. TAKE: Dar ce. nu-s îmbrăcat!' IONEL: f {a du, dar n u-mi place cum eşti îmbrăcat.. Ai haine berechet, pot! să umbli mai curat. Cind trăia . mama un*bl»i altfel. IA N K E: Aht'! Bine faci, bine faci! Adă-i aminte! Face o
concurență teribilă lui Matei care cerşeşte pe podul
pescăriei! TAKE: ia lasă-mă în pace, mă, că nici tu nu umbli mai
curat! IANKE: Păi de ce să umbiu curat? Dar aşteaptă tu să vie
fata şi să vezi curățenie. Ce, vrei să-i fie ruşine cu un
tată ca mine:'
TAKE: Dar ce iu crez! că lui fiu-meu îi c ruşine cu un ta ta ca mine?
i IANKE: Păi cum să nu-i fie ruşine! Uită-te la aşa o floare de flăcău, şi uită-tc la tine. parcă eşti adunat de Iu gunoi. IONEL: Vorbă lungă. tată. Hai. du-te şi'te îmbracă!
jTAKE: Ia te uită cum porunceşte! Ață. (încuie, tu m-u i făcut •pe. mine. ori eu te-am făcut pe b ti ne?
'IONEL: Asta a fost odată! Acuma, gata, sîntem făcuți
aniuuioi! jjTAKE: Uite. uite! î IANKE: Bravo, bravo!
IO NE L: Hai, că le rog eu. Ani motivele mele să te rog. f TAKE: Ei, aşa d»! Asta-i altceva! Că ai dreptate, îs cam ponosiți pantalonii ăştia! Mă giruleam şi eu să-l schimb. lONKL: Tot. lot schimbi. Te îmbraci de sus şi pi n ă jos. p'AKE: Nn se ponte să ştiu si eu de ce? ; IO N E l,: Am cred! l ori n-'am?' iTAKE: U;uo. ai. d..r... NIX: C, Ui! 11.-i i de!
185
SCENA 6
fAKE, IANKE, CADÎR dormind, IONEL şi BABA SAFTA IANKE: Pii! Uite baba Safta! Să vezi că tot săpun vrea, Eu dorm. Să nu mă mai trezeşti, ticălosule, că te ia mama dracului!
BABA SAFTA: Dom' Take, stafide ai? TAKE: Am, o sută douăzeci şi opt kilogramul!
BABA SAFTA: Scumpe foc maică, nu pot să dau atîtea parale pentru o pustie de colivă.

TAKE: Nu pot mai ieftin babă, încearcă şi dumneata alături.
BABA SAFTA: Jupîne! (îl zgiUîie.) Jupîne!
IANKE: Ce vrei? Iar săpun? N-am săpun!
BABA SAFTA: Nu, stafide!
IANKE: Ihî! Cît?
BABA SAFTA: O jumătate de kilogram pentru o colivă!
IANKE: Ce vorbeşti? îți faci colivă de pe acu?
BABA SAFTA: Eh! Pomană, maică, pomană.
IANKE: Dar eu nu dau de pomană.
BABA SAFTA: Ştiu, maică, dar poate laşi mai ieftin.
IANKE: Mai ieftin! Decît cine mai ieftin?'
BABA SAFTA: Ia decît dom' Take aista. Tare s-a mai
scumpit şi el. Parcă n-ar fi suflet de creştin. IANKE: Bine c-am ajuns eu! Ce te făceai dumneata altfel?
Ei, şi cît ți-a cerut Take?
BABA SAFTA: O sută douăzeci de lei maică — avere! IANKE: O sută douăzeci de lei? Ce vorbeşti? Aşa de ieftin? De unde a scos el aşa un preț? Să ştii că sînt false. Eu nu pot să le dau fără o sută pat'zeci. BABA SAFTA: Ei hai o sută douăzeci! Că nu vreau să mă mai întorc la el.
IANKE: Aşa să am eu bine dacă pot mai jos de osutăp^t'zeci. BABA SAFTA: N-am făcut nici o treabă... Dar turcu de ce nu ține stafide?
186
IANKE: Intreabă-1 pe el.
BABA SAFTA: El dă ieftin, săracul, îi bun suflet de creştin î
IANKE: Ce să-i faci? Dacă Dumnezeu n-a vrut să ne facă
turci pe toți!
BABA SAFTA: Da bomboane n-ai, maică? IANKE: Asta ține numai Cadîr. Aşa e învoiala noastră.
Ce ține el, nu ținem noi. BABA SAFTA: Aşa?
IANKE: Păi ce, n-are drept să trăiască? Din ce să trăiască? BABA SAFTA: Apoi, cumpăr de la el... Bună ziua, maică!
(Şi baba trece la Take In prăvălie.)
IANKE: Bună ziua! (Iese in prag şi sade iar pe scaun.) IONEL (intră in prăvălie după babă): Stafide? Tată, cit
dai stafidele?
TAKE (de dincolo): O sută douăzeci si opt, tată. BABA SAFTA (încet lui Ionel): Mai 'ieftin nu se poate,
maică? IONEL: Nu dă voie stăpînul. Dar hai să-ți mai las eu de
la mine opt lei. BABA SAFTA: Aşa, maică, aşa. Să trăieşti! Dar bomboane
n-a veți?
IONEL: Tată, bomboane n-ai? TAKE (de dincolo): La Cadîr! , BABA SAFTA: Ooof! Că greu e cînd trebuie să tîrguiesti
de la străini!... Bomboane! (Iese, ii scoală pe Cadîr.) IANKE: I-ai lăsat mai ieftin? 'IONEL: Eh! Cîțiva lei! IANKE: Prost, prost, foarte prost! Mîine vine să ceară pe
degeaba. Hai să zic să fii cinstit şi să nu dai lipsă la
cîntar. Dar inima bună la negustorie... IONEL: Ştiu, dar dumneata-de ce n-ai vrut să-î vinzi?
-Știu că ai aceleaşi prețuri ca tata — nu? IANKE: Ce? Facem aici hoție de clienți, pentru un fleao
de cinci parale? în mahalaua asta n-avem prăvălie
decît noi doi. De la el cumpără creştinii şi de la mine

ovreii. Cine nu-i nici creştin, nici ovrei, cearcă da
Î37
unde poate, ca zgîrcita asta <îo babă ori «drbosuî cela de Iţic. Pe aşa nişte clienţi poţi să-i dai dracului, ea nici noi nu sărăcim, nici dracul nu ciştiiră.
SCENA? IANKE, IONEL, ANA
ANA (se opreşte, zîmbind la Ionel, apoi la J<wk>;): Pa! 1ANKE (înlemnit): Ce vorbeşti? ,Asa o surpriză... aşa o surpriză... Ei, asta zău că s'e poate să-i zici o surpriză... (•Si-i aşa de emoţionat, că nu mai poet!"- să mai vorbească.)
ANA: Ei! Papa... şi nu mă săruţi?
IANKE: Să te sărut? Cum să te sărut! Mi-i şi ruşine să ie
sărut, aşa prost îmbrăcat cum sint... Aşa o cucoană
ca tine... Mă duc să mă îmbrac... ca să ani curaj...
ANA: Ei haide, lasă! Acu te iert! Te îmbraci după aceea...
Hai, sărută-mă...
IANKE: Undo-i maică-ta să te vadă... ANA (înduioşată): Papa! •IANKE (lui Joncl): Mă rog sînt eu aşa un dobitoc, cvî
e .frumoasă de-al binelea?
IONEL: îi frumoasă de-al binelea, nene îanke. ANA: Vai, Ionel! înţeleg să-mi facă tata comp'imente, că
nu m-a văzut de doi ani, dar tu...
IANKE: Ce vorbeşti? Ce complimente! Asteo nu-s complimente... Eşti aşa de frumoasă — n sa de frumoasă... eşti mai frumoasă decît era maică-ta cind eram eu logodit cu ea... ANA (înduioşată): Papa!
IANKE: M-ii Trumo-isă! Şi ea era aşa de Frumoasă. r§ nu eri alta mai frumoasă ca ca... Şi-aşa un copil am eu?..; O fată aşa frumoasă... Spune! Tu eşti a mea? A mea? Chiar a mea? Un ovrei bătrîn şi urit ca mine are o
fată aşa de frumoasă? Un biet negustor, care vinde măsline — într-o mahala, a făcut aşa o frumusețe...
aşa o comoară?

ANA (înduioşată la culme): Papa!
IANKE: Aşa o comoară? Apoi atunci ce milionar? Gata!
Capra s-a făcut aeroplan. Aeroplan s-a făcut! (Şi
pttnge si rîdc si-i sărată mîinile, stînd istovit pe scaun.) ANA (nângiindu-l): Ce-i asta? (Lui Ionel.) Ce înseamnă
asta?
IONEL: Vorbisem noi ceva, înainte... » IANKE: Ei, aşa o bucurie face s-o împart şi la alţii... Hai,
hai, să te vadă şi păcătosul cela de Take, şi Cadîr... IONEL: Tata vine imediat. ANA: Şi ce .mai face moş Cadîr? IANKE: Ce să facă, doarme! Ce grijă are el? ANA: Tot nu s-a însurat? IANKE: Aşa un păcătos să se însoare? Dar să nu-i zici
de asta nimic — că asta-i mare durere la inima lui. (Ana s-a oprit In faţa prăvăliei .lai Cadîr şi bate în '. geam.)
l SCENA 8
IAN.KE, IONEL, ANA şi CADÎR
CA Dl R (iese în prag. o recunoaşte, si uluit şi duios): Fru-mooos estem! Ca un trandafir de la Eyub frumos estem! Frumos! Ana-Aniki. înapoi venit! Dai voie Cadîr sărutam... (O sărujă printre lacrimi.) Ana-Aniki!
ANA: Ana-Aniki a ta, moş Cadîr. I-a fost dor de tine... N-ai uitat-o, spune?

CADÎR: Uitat? Ana-Aniki în inimă, tn casă ținut, cum ținut Coran. Asta fată, lanke bre — tu făcut? Asta fată aşa frumos? Halal bre! Asta soare in casa estem — asta soare la inima batrina estem,.. numai Cadir singur estem... (Şi pltngfi.)
ANA: Moş Cadîr! Ai să mă faci să plîng.
CADÎR: Asta mina lui Allah! Asta comoară de la Allah!
Ana-Aniki... ibeştem puțin moş Cadîr batrin... viața
ridem puțin... ANA: Dar te iubesc, moş Cadîr— te iubesc mult... Apoi
de ce crezi că am venit eu aici? Hai? Să-mi dai coşu-
lețul meu cu bomboane... Unde-i coşulețul meu cu
bomboane?
CADÎR: Bomboane de la inimă dam... de Ia Allah! Ana-Aniki... iubeştem puțin moş Cadîr, suflet dam... Tot suflet dam Cadîr la Ana-Aniki... Aşa micuț plecat, aşa frumos întors... Cînd Ana-Aniki la Cadîr venim, Allah venim în casa (o sărută), mereu Cadîr cînd singur estem... Halal, lanke bre! La Ailah al tău cînd mergem putem lui spune: lanke urît fost, sărac fost, dar vrednic la Allah fost, frumusețe de la Allah pe pămînl adus... cîntec de la Allah pe pămînt cîntat... Halal, lanke, bre!... în gradina lui Allah, bun grădinar foşti
SCENA 9
IONEL, IANKE, ANA, CADÎR şi TAKE5
TAKE: Hăhăaa! Anal Mă lanke, asta nu e fata ta, cum
nu-i a mea. IANKE (lui Ionel): Ce ți-am spus eu? (Lui Take.) Şi eu
am zis tot aşa! Nici eu nu cred deloc, dar ce dracu să
facem numai noi amîndoi cînd toți ceilalți zic că-i a
mea ?
TAKE: Mă fato, mă, dar frumoasă te-ai făcut! Ptiu! ANA: Ce să fac, nene Take, am crescut; era şi vremea. TAKE: Ce să face aeuma păcătosul aista de tată-tău cu tine?
IANKE: Ştiu eu ce să fac? Dacă n-am putut să am o fată slută, mă mulțumesc şi cu una frumoasăl Nu ştii tuş
J 80

fc --- cînd n-ai pîine mănînci cozonac... Nenorocire, ce vrei? m Acu trebuie să-mi tocmesc toți jandarmii din tîrg,
să-ml păzească casa, ca pe Banca Națională... ANA: Lasă, că se păzeşte singură, papa! IANKE: Ce, eşti „safe"? Ca o casă de bani? ANA: întocmai!
IANKE: Ei bun! Atunci m-ai scăpat de-o cheltuială şi de-o grijă! Dar eu tot zic să fac nişte obloane mai tari! Poate că tot nu eşti aşa de „safe"! IONEL: Nu, nu, e foarte „safe". IANKE: Ce vorbeşti, ai încercat? Ei bun! Atunci pot să
las casa aşa cum este! ANA: Las-o aşa, numai s-o vopseşti. IANKE (lui Take): Ei poftim, nu ți-am spus? TAKE: Ba eu ți-am spus — nu tu. Hai să-i întrebăm acum că-s amîndoi veniți. A rămas vorba să le vopsim după gustul vostru. ANA: Albă, papa. IONEL: Albă.
IANKE: Amîndouă la fel de albe? IONEL: Exact! Practic, curat. ANA: ...vesel şi frumos! IANKE: Asta ați învățat la şcoală? ANA: Nu te mai mira si fă cum spunem noi! IANKE: Eu am să fac, dar tot am să mă mir! ANA: EH! Lasă că mai vorbim noi, acum mă duc puțin în casă. să mă aranjez şi mă întorc. Sper că nu s-a schimbat nimic pe-acolo, papa!
IANKE: Ce să se schimbe? Toate au îmbătrînit de _două ori cît erau şi fiindcă te-ai făcut şi tu de două ori mai frumossă. or să-ți pară de două sute [de] ori mai urîte. încolo, totul e cum ştii.

Dar nu-ți mai dau voie să-mi iei papucii, că i-am. renovat cu pingele noi. Te rogi
191
SCENA 10
IAXKE, TAKE, IONEL şl CADÎR, apoi 1LIE
TAKE: Mă dihanie, frumoasă fată ai făcut, straşnic îmi place.
IANKE: Ala pezevencliiuie, tu spui că-ți place ca să cred eu că nu-ți place, dar eu ştiu că-ți place l A! Uite şi pe domnul ventilator. Ce pofteşti mata, domnule ventilator?
ILIE: Mă rog, re mă iei tu aşa pe mine? Ce sint eu? IANKE: Tu eşti ventilator! Ei, acu gata, s-a terminat!
Ai auzit c-a venit? Ei, a venit! ILIE: Ei şi dacă a venit, ce mi pasă mie? IANKE: Cum ce-ți pasă, l ție ? Ce vorbeşti prostii, l ție! Cumpără un săpun potent. A «dus Take de la Galați un săpun ceva teribil. Foci ce vrei cu el, poți să-J şi măninci. Cred chiar că de mănînci două calupuri, creşte şi un guler la gît... Cu o ladă de săpun faci din Şirul cel moi primo înLii băiat de însurat. Zău, f ție? ILIE: Ce tot Iți c, l ție, l tio! Ce tot îmi spui Iți c. Tc-am rugat sâ-mi zici .Mic! f Toii rid.) Ce rideți? Ce'-i de ris? Cit eram tinichigiu, putea să mă cheme şi Iți c, d:*f de cînd fac corn ei j ce cereale, nu se poate. Dacă m-a r chema f ție, îndată ar ghici oamenii că sînt ovrei l IONEL: Si «şa nu tjhiccsc? ILIE: Cin d te striga liie?
IANKE: fjitați-vă la el că-i aşa un mare dobitoc! El crede că dacă zic măgarului-oaie, nu ncchează totca măgarii?
SCENA 11
IAXKE, TAKE, IONEL, CAOfll, fLIE şi ANA
ILIE (i'ăzind pe Ana): Ce vorbeşti? Aşa o fată frumoasă al
făcut tu, mă Irînke?
IANKE: Dar cine crezi c-a făcut-o? Franz-Josepli? 192

ANA: Bună ziua, domnule Iți c...
ILIE: Bine-ai venit, Ancălă.
IANKE: Acu nu te superi că ți-a zis Iți c?
ILIE: Aşa o gură frumoasă poate să spuie cum pofteşte — tot muzică îacel
IONEL: Frumos compliment!
ILIE: Ce să-i faci? Glnd vezi aşa o frumusețe cînți fără să vrei!
IANKE: Şi tu adică nu vrei să cînți deloc?
ILIE: De ce eşti păcătos? Pentru de ce să vreau?
IANKE: Ştii tu pentru de ce. Ce? Vrei să-i spun? Eu îi spun.
ILIE: Ei şi dacă-! spui? Ce crezi că mi-i ruşine?
ANA şi IONEL: Dar ce e?
IANKE: Nu vrei să te măriți? Are aşa un juvaer de băiat, cum nu s-a mai pomenit pe fața pămintului. Cuminte şi rodnic ceva teribil. Numai cit s-a uitat peste gard la fa ta lui Leiboviei şi i-a şi făcut un copil.
l U IR: Ei. să ştii că acum» chiar mă supăr!
IANKE: Nu te cred!
IL1K: Sa ştii că plec!
IANKE: Nu te cred!
ILIE: Eşti un dobitoc!
IANKE: IEI, nici asta nu te cred! (J(ic supărat foc, îşi infumiil pălăria pe cap şi picară, în urma lui.) Iți c! Acu •« cred! Dar să nu te întorci, că te ia mama dracului.
SCENA 12 I AN K H, TAKE, IONEL, CADJK şi ANA
•ANA: Şi ce te-ai supărat dumneata aşa de tare pe el?
IANKE: Dar cum să nu mă supăr? la te uită la eJ! Uite ce econom calcă! Şi ol crede, că am să apuc pe Dumnezeu de un picior dacă o să ani aşa nişte nepoți ca el.

193
Şi încă eJ nu -i nimic! Să-1 vezi pe Ştrul l îţi închipui tu ce sionist a ieşit dintr-un gaa'ţian şi-o spaniolă ca RuMJă.
ANA: Mă rog, are parale?
IANKE: Ei şi ce dacă are parale? Ai să faci copii cu paralele lui? Mă rog, vrei numaidecît să te măriţi cu el? ANA: Şi de ce nu?
IANKE: Apoi aşa de tirziu imi spui? Trebuia atunci să te trimit la altă scoală. Fiindcă una care vrea să se mărite cu Ştrul, trebuie numaidecît să aibă capitul si să înveţe ca să deschidă imediat o fabrică de săpun şi una de parfumerie! ANA .-'Săracul de el!
IANKE: Nu săracul de el, săracul de cine-i lîngă el! Cînd era tinichigiu tot mai mergea. Pesemne că se spăla cu apă tare, dar acum, de cînd face negoţ de cereale, a căpătat un miros foarte agricoltor!
ANA: îmi pare rău. Văd că nu-i chip să ajung femeie bogată... Hai să-ţi fac pe plac şi să-1 trimit la plimbare. IANKE: De ce să-1 trimiţi la plimbare, mai bine plimbă-te tu cu el, dar să-ţi cumperi un răcitor şi să-1 ţii ia răcoare.'
ANA: Ei nu, nu-1 iau, că nu-ţi place ţie. Am să-mi caut şi eu un alt bărbat...
IANKE: Lasă nu-ţi mai căuta tu, că-ţi caut eu, cînd ţi-o veni vremea.
ANA: Lasă că-mi caut eu! E mai simplu şi mai sigur! IANKE: Zăăău? Şi eu să n-ana nici un fel de comision la
afacerea asta? ANA: Ba da, nişte nepoţi!
TAKE: A zis bine, lanke! Asta-i cel mai bun comision! IANKE: Ascultă, mă dobitocule, nu-i mai bate în strună, ' că să te ferească Dumnezeu să te aud zicînd o vorbă cînd o fi să se însoare băiatul tău! l IONEL: N-o să-1 auzi! TAKE: Nu mai spune, flăcăulel 194

, IONEL: Dar desigur! Ce rost ar avea să te amesteci dum^ -, neata, că doar nu te însori dumneata, mă-nsor eu. : Cine poate să-mi ştie interesul mai bine ca mine? ANA: Fireşte.
IANKE: Tocmai aşa i-am spus şi eu tatii.
TAKE: Şi eu!
IONEL: I-aţi spus aşa, dar aţi făcut cum au vrut ei! Noi
facem cum vrem noi! • ANA: Dacă voiaţi să vă ascultăm, cum ziceţi, trebuia să
ne faceţi acum două sute de ani, nu acum! IANKE: Ei vezi, Take, ce dobitoci am fost amîndoi! Ea
ţi-am spus să-i facem acum două sute de ani, şi n-ai
vrut!
IONEL: Dumneata glumeşti, dar Ana are dreptate! Ce Dumnezeu, sîntem oameni moderni! Să ne mai încurcăm de fleacuri? .
IANKE: Take, auzi? Fleacurile noi sîntem!
IONEL: Nu dumneavoastră, dar pretenţiile astea pe care le aveţi ca să ne alegeţi dumneavoastră nevestele ori bărbaţii, înţeleg să nu ne căsătorim fără voia dumneavoastră, să ne daţi un sfat — dacă e nevoie —, dar atît. •
TAKE: Apoi atunci ce mai aveţi nevoie de părinţi? Lega-ţi-le cîte o piatră de gît şi da ti-i pe gîrlă.
IONEL: Nu-i aşa, tată. Părinţii au şi ei rostul lor.
IANKE: Ce vorbeşti? Şi care mă rog?
IONEL: Intîi şi întîi să ne facă...
IANKE: Ce vorbeşti? Aşa nişte copii moderni ca voi ar trebui să se facă singuri! Ar fi foarte

comod şi pentru noi!
IONEL: Ei pe draeu, parcă de dragul nostru ne-ati făcuţi IANKE: Ana, clu-te în casă, că conversaţia a început să fie prea modernă pentru o fată!
ANA: Nu-i nevoie, tată, am auzit eu şi altele mai moderne decit asta.
199
I-ANKE: Ei, atunci mi se pare mie'că-nu eşti aşa de „safe" cum «puneai iu P .
ANA: .Ba da, poate că tocmai'de aceea sint aşa de „safe".
IANKE: Curios! Şi mă rog, .,safe':-ul ăsta are tot două chei, ca şi celelalte?
AXA: întocmai!
1ANKE: Şi le ţii pe anvîndouă la tine?
ANA: De ce nu?
IANKE: Ce te faci dacă le pierzi?
ANA: Ei, vezi. tocmai ast-a-i! Nu le pierd!
IANKE: Aşa o fată frumoasă ca tine poate să piardă şi o duzină întreagă! Ce? Te miri l* Eu zic că e mai bine ea iaşi şi una la mine! Eu îs om bătrîn şi cu mai multă grije!
A NA: IS'-o să ai mai. multă grjje de mine deci t am eu. papal IANKE: Copii moderni ai vrut, copii moderni ai! TAKE: Dar lasă că şi eu iot aşa am vorbi.l! IANKE: Tocmai asta voiam să spun şi eu. Mă copii, toţi
am fost odată moderni. Că şi eu eram teribil de modern!
Dar cum a ţipat o dată tata, cum am ui tatcă-s modern! TAKE: Chiar aşa!
IONEL: Ei, eu nu cred că ar fi nimerii procedeul ăsta cu
oameni ca noi!
TAKE: Taci din gură, mă băiatule! IANKE: Lasă-1 să vorbească! Şi pe Ana las-o să vorbească
tot aşa! Că aşa trebuie să vorbească un om tinăr —
aşa se cade şi a şa-i frumos!
A NA: A, bun! Va să zică recunoşti şi dumneata! IANKE: Recunosc, de ce să nu recunosc. Crezi
eu ceva dacă recunosc? Nu pierd nimic. IONEL: Asta spunem şi noi.
IANKE: Da, dar credeţi că voi cîştigaţi! Ei bine, nu cîş-tigaţi nimic. Vedeţi voi. copii, omul linăr trebuie să creadă că poale orice şi că tot ce face c aşa de bun. că nimeni nu poale face ca el. Tinereţea are aşa o frumuseţe pe dinăuntru că mare păcat ar fi de n-ar putea
StHJ
că pierd

IONEL IANKE
fă< IONEL
s-o zvirle şi pe dinafară... Aţi auzit voi de ochelari de vacă? N-ati auzit! Să vă spun eu, că eu am auzit! Ăsta e aşa un obicei pe unde se face brînza de Olanda, nu s.tiu ce ţară o fi pe acolo. Nu rîdeţi, că eu îs prost, de unde vreţi să ştiu eu? Şi ascultă ce spun. Acolo, pe la august, cînd începe iarba de se îngălbeneşte, vacile nu mai au poftă de mlncare şi dau lapte puţin. Şi atunci cine are vaci, le pune aşa un fel de ochelari verzi, că le arată aşa o iarbă verde de tot, că juri că-i primăvară. Şi vacile mănîncă cu poftă şi dau brînză multă... Ei vezi, aşa face şi Dumnezeu cu oamenii tineri. Şi fiindcă au aşa nişte ochelari de tinereţe li se pare că tot îi frumos si bun... Dar noi, că sîntem mai bătrîni, mai tragem pe sfoară pe Dumnezeu, c-am învăţat aşa un vicleşug, că ne uităm peste ochelari... Of. of. of! ce se vede peste ochelari să nu mă întrebi... Ce să te amarase de poamnă. Ai să vezi tu la vremea ta... Lăsaţi-ne acum să avem noi grijă de

voi, că nu vă sin tom duşmani. Iaca, Take nu spune nici o vorbă — stă cu gura căscată ca o ciubotă ruptă — dar şi el f fi ce ca mine. Că dacă Ana zice că se mărită singură, lasă să zică ea — să dea Dumnezeu să fie aşa — dar eu ştiu că tot eu am s-o mărit... Şi m-am gindit — si-am socotit — si-am vorbit şi cu unul şi cu altul, si am întrebat şi pe unul şi pe altul...
f acu l-o?
IANKE
IONEL IANKE IONEL IANKE
Dar pe mine nu mă întrebi? Pe Line? De ce să te întreb pe tine? Dar ce, ai u t-o tu? Nu, ai făcut-o dumneata! Dar pentru cine ai
Dar de uncie vrei să ştiu eu pentru cine am făcut-o? Da, dar eu ştiu!
Ei bravo! Şi mă rog pentru cine am făcut-o? Pentru mine!
Aşa o noutate! Şi uite ce serios vorbeşte! Chiar vine să-l cre/.i!
197
IONEL: Apoi, poți să mă crezi!
IANKE (lui Take): Ei vezi, mă dobitocule! Ce spuneni
tu că n-are să afle! El tot a aflat! TAKE: Ia stai, stai oleacă, mă omuîe. Ție-ți rine să rîzi, dar de aici iese un bocluc!
IONEL: Nici un bocluc, tată. E foarte simplu..Noi am hotărî t să ne căsătorim. IANKE (sare în sus): Ei comedie! Dar cum se poate să
vă gîndiți Ja o aşa prostie? ANA: De ce prostie? Papa! E foarte logic! IANKE: O fi el cum spui tu, dar tot prostie se cheamă!
Ei, ți-am spus eu c-af să pierzi cheile, uite că le-ai
pierdut! IONEL: Nu le-a pierdut deloc, sînt Ia mine, şi stau în mîini
foarte bune! TAKE: Stai, mă băiete, ia-o mai încetişor, că aici e lucrul dracului.
ANA: De ce, nene Take?
IANKE: Uite ce întreabă? Dar asta nu se poate I
ANA: De ce? "
IONEL: Spune de ce?
TAKE: Pentru că nu se poate...
IANKE: Dar nu se poate deloc — dar deloc, ştii...
ANA: Papa, te rog, gîndeşte-te!
IANKE: Dar nu mă gîndesc deloc! Dar de ce să mă gîndesc! Nici nu trebuie să mă gîndesc! (Furios, lui Take.) Vorbeşte şi tu, dobitocule, că mie mi s-au tăiat picioarele ! Uite, domnule! Uite, domnule ce bucurie pe capul nostru pe ziua de azil
IONEL: Ascultă-mă...
IANKE: Nu ascult!
IONEL: Ba trebuie să m-asculți!
IANKE: Eu nu ascult! Să te asculte dobitocul ăsta de Take, dacă pofteşte, că ett nu poftesc deloc.
TAKE: Ce să-I ascult! Ii de ascultat?
193
ANA'- Bine, oamenii lui Dumnezeu, spuneți-ne care-i pri-
' cina ? •
TAKE: Bine, măi copii, dar asta-i o treabă la care nu m-am gîndit niciodată... Samă fi tăiat şi nu m-as fi gîndit!
IONEL: Ei şi?
IANKE: Cum ei si? Nu ne-am gîndit! Cum să facem aşa o negustorie la care nu ne-am gîndit... înseamnă că nu era de făcut...
IONEL: Ei bine astea-s fleacuri, începeți şi dumneavoastră să faceți ca toți părinții...

IANKE: Şi ce, asta-i o ruşine? -
TAKE: Nu sintem părinţi?
IONEL: E o greşeală care nu rezolvă nimic! Ne amărîm degeaba toţi şi ne puneţi bețe în roate aşa —- Dum% nezeu ştie pentru ce —, poate că nu mai puteţi să vă mîndriţi că aţi ales dumneavoastră... Ei bine, trebuie să ne înţelegeţi un lucru. De hatîrul chefurilor si nazurilor ce faceţi, n-o să ne ucidem noi viaţa
§L; noastră. Scurt! j IANKE (lai Take): Dar vorbeşte si tu ceva, dobitocule! N-auzi ce vorbeşte odrisla ta?... Chefuri... şi nazuri ffc şi ucide... si, mă rog, două palme nu-mi dai? p
ANA: Ei gata! Gata! Destul! Nu mai discutăm! -*' IANKE: Dar eu nu discut!
ANA (foarte categorică): Nu mai discutăm!
IANKE: Dar de ce să nu discutăm?
ANA (categorică): Papa! Am zis gata! Ionel — încheiem
discuţia. Se vede că am nimerit-o prost! IANKE: Ei bravo, vezi, aşa! ANA: Ei destul! (Lui Ionel.) Vorbim altădată, cînd s-or
linişti lucrurile. IANKE: Eu zic să aşteptăm să se liniştească aşa de mult,
ca să nu mai vorbim deloc.
ANA: Ei bine, papa, mie nu-mi place să vorbeşti cu mine aşa. Să ştii că dacă mă mai superi, mîine plec înapoi la Bucureşti...
199
IANKE: Ei bravo! O să mai fie o surpriză... De ce să nu fie... Dacă mai ai in rezervă vreuna, scoate-o şi pc-a-ceea...
ANA: Haide, ionel, în grădină! (lese.)
SCENA 13
IANKE, TAKK şi CADÎR
IANKE: Ei poftim! Alai spune ceva! Tot ea s-a supărat!
Asta-i ca maică-sa. Iţi dă cu parul în cap şi pe urma
pllngc şi te face dobitoc c-ai stat în dreptul parului...
Ce să zic. am aşa un noroc pe ziua de astăzi,ră-mi vino
să dau de lucru lui Şteflea de la morga spitalului... TAKE: Ei ho! la-o şi tu mai încet...
IANKE: Ce s-o iei încet, cum s-o iei încet? Tu nu vcx! pe
ei ce repede merg? Cu aşa o electricitate vrei să te
întreci călare pe-o vacă bleaga! TAKE: Să vedem, să chibzuim! IANKE: Ce să mai vezi? l\-ai văzut? Şi c#
zuieşţi? Ai ceva de chibzuit? CADÎR: Chibzuim lanke bre, chibzuim! IANKK (\'c afr^/M&y.' Chibzuim! Bine c-ai
gura odată. CADllt: Cadîr nu ştii vorbeştem. Cadir ştii midem şi vedem.
Cadîr puţin vorbeştem lankcmult vorbcştem. Adunam
şi dam în doi.
IANKH: Du-te la dracii tăi turceşti. Şi de-aici vrei să ciş-tigii'
SCENA 14 IAXKE, TAKK, OAUlH, ILIK .
IANKI'1: Iară! venit? Ce pofteşti? Iar săpun? Nu mai vînd!
Am închis prăvălia. I),IE: Ştiu!
200
mai chib-
des
•iC'llJS
t»

IANKE: Ce ştii, mă rog?
IL1E: Că ai închis prăvălia... Şi de ce te superi ?
IANKE: Dar nu mă supăr deloc. De unde vezi tu că m;l
supăr! (Lui Take.) Şi tu ce stai aşa ca un prost aici...
Du-te în grădină să vezi ce-i acolo! TAKE: Ei bine, bine, ho, că mă duc! IANKE: Dar ia vezi să nu te apuci să spui vreo prostie,
că apoi nu te speli de mine cu toată apa Birladului.
(Cadîr se scoală să plece, în vreme ce Take a ieşit.)
Şi tu unde pleci? Ai să mă* laşi singur aici? CADÎR: Cadîr la cîntar mergem:..- Allah dat la Cădi r cîntar...
Asta lucru la clntar de la Allah trebui cm clntărirn...
Asta nu vorbă multă vorbim... cum lanke vorbim...
asta mult gîndim cum Cadîr gîndim... IANKE: Ei bine, bine! Du te dracului şi tu... şi la arm, cînd îi termina, să pofteşti să-mi spui ce-ai gimlit...
(Cadîr intră în prăvălia lui.)
SCENA i IANKK, ÎL T

VRAN.UA
H,IE: Mă rog, ce s-a întîmplat? "-^»'^:.. .-..-.,.-. ^
IANKE: Ce vroi să se întlmple? Nu s-a întîmplat nimici
IL1E: Aşa?
IANKE: Şi ce te priveşte po tine ce s-a întîmplat, dacă
"""" s-a intîmplat ceva?
IL IE: Am zis eu că mă priveşte?
IANKE: Atunci, de ce întrebi?
ILIE; Şi do co să nu întreb? Ce? Costă parale? Eh! Cu
atît mai bine dacă nu s-a întimplat nimic... Şi acu
ce faci? IANKE (p/z'mM»(/M-.9c M(?nw,J; Ce? Eşti chior? Nu vezi?
Mă plimb! IJ.IK: Ei şi po urmă i-o dai?
IANKE: Ce să dau?
ILIE: Fata s-o dai...
IANKE: Ce, eşti nebun? Cui să i-o dau?
ILIE: Lui Ionel.
IANKE: Nu dau nimic! Ce? Trebuie s-*o dan numai decît?
Dar ce, asta-i fată s-o dau eu? Se doice singură, dacă
pofteşte... ILIE: Şi se duce?
IANKE: Tu eşti-nebun ? Cum să se ducă, dacă mi-i dau eu
voie... *'-.ILIE: Foarte binel IANKE: Şi de ce foarte bine? Foarte rău! Ce, adică tu
crezi că am s-o dau lui Ştrul al tău1? ILIE: Am spus eu s-o dai? IANKE: Dar poţi să spui cît pofteşti şi tot n-o dau! Ştrul
al tău e de nasul fetei mele? ILIE: Ei şi ce, are să vie un ministru de la Bucureşti s-o
ieie?

IANKE: Şi de ce să nu vie? Tu nu vezi cine-i ministru azi? Şi chiar dacă n-are să vie, crezi că am să plîng? Aşa să aibă el bine olt am să plîng eu. Nici n-o dau după ministru... Ce? Un ministru îi sigur? Azi e şi mîine nu-i! Şi pe urmă eu vreau s-o mărit după un om de treabă —- şi tînar, şi frumos...
ILIE: Poate vrei s-o măriți cu un ofițer?
IANKE: Şi de ce să n-o mărit cu un ofițer? Tocmai cu un ofițer am s-o mărit... Aşa o fată ca oa se mărită cu orice ofițer vrea... şi cu un colonel se poale măriTa". Şi un colonel de infanterie, unul de cavalerie, un colonei de aeroplane — aşa să ştii tu!
ILIE: Şi se botează?
IANKE: Ce să se boteze, eşti nebun?
ILIE: Apoi dacă nu se botează, ce face? El creştin şi ea
evreică? Aşa o calcula ție fainâ faci tu? IANKE (ramine împietrit): lotete, iotete... (Apoi, deodată țiplnd.) Take! Take!
202
SCENA 16
IANKE, ILIE, TAKE
TAKE: Ce-i mă? • IANKE: Nu se poate, Take! Nu se poate, ferească Dumnezeu! .TAKE: Niei vorbă că nu se poate! Păi n-am spus adineauri? IANKE: Da, dar acu chiar nu se poate — nu se mai poate
deloc! Dobitocul ăsta de Iție a spus aşa un adevăr,
că nici nu m-aşteptam de la el! TAKE: Dar ce-a spus?
IANKE: Cum ce-a spus?... Eu am aşa o enervare că am uitat...
'TAKE: Ce-ai spus, Ilie?
,IANKE: Ce să spuie? Că fata e evreică şi Ionel creştin! j TAKE: Aa! Aşa e, domnule! Nu se poate! IANKE: Nu se mai poate deloc! Ții! Ce păcat că nu se poate!
ILIE: Ei şi acu, ce faci?
IANKE: Am să-ți zic mersi, şi-am să te rog să te duci acasă şi să iei pe Ruhălă şi pe Ştrul si să veniți aici... fpînâ acum gura lui Ilie a crescut in zimbet) ...ca să vă trimit la toți dracii, fiindcă vouă tot nu v-o dau! Ai înțeles? Hai, pleacă de aici!
ILIE: Frumos vorbeşti!
IANKE: Chiar foarte frumos, acum sînt enervat teribil
şi te rog să te dezinfectezi de aici! ILIE; Să ştii una! Dacă te scapi cu aşa vorbe de mahala, apoi nu-1 mai las eu pe Ştrul s-o ia pe fata ta! IANKE: Să te ferească Dumnezeu de una ca asta, că mă
găseşti spânzurat de gardul lui Leibovicil
(Iție întoarce spatele furios şi pleacă.)
203
SCENA 17 IANKE, TAKE
TAKE: Ce facem acum,_măi frate? Nu da din umori. Gîn-deşte-te bine şi spune... Aici ni s-a înfundat. Amindoi copiii nu ştiu de glumă. Sint porniți să facă nebunii mari. Tinerețea nu se mai gîndeşle la nimic — ea ştie de ofurile ei. Nu-i .pasă nici de oameni, nici de întîm-plări, nici de Dumnezeu... Ştiu că nu se poate, dar să aminăm, să căutăm... să vedem... Atit avem si noi pe lumea asta... şi-ar fi păcat - mare păcat, mă frate... poate mai marc păcat decît *î\...'(Şi lasă corba n'.'trrminalâ.)
SC K.N A 18
IA N K K. TAKK ni 1ONKL
IONEL: X-ai terminat, la la?
TAKE: Ba da, flăcăule!
IONEL: Atunci vino încoace să vorbim mai departe...
ÎANKE (mai încet): Nu le duce. St'-ii aici, că le pomeneşti

că dai drumul la vreo prostie. Ionel, vorbeşte aici, că
sini şi eu. IONEL: Tocmai de aceea. Eu n-am să vorbesc cu dumneata.
Eu vreau să vorbesc cu tuia. Haide, tată! TAKE: Ei spune aici. Nu-i totuna? IONEL: Da. dar nu vreau să se amestece nimeni în vorba
noastră. ÎANKE: Pe mine mă cheamă nimeni? Bine! Uite că nimeni
mă cheamă!
TAKE: Ei gata! Stai colea frumos şi spune!... IONEL: Cum ți-am spus, nu vreau să-ți fac nici o supărare,
dar să nu rnă sileşti să ți-o fac.
204
IANKE: Dacă nu vrei. n-o faci!
IONEL: Nu vorbesc cu dumneata!
TAKE: Bine, mă băiatule, cum te silesc?
IONEL: Nu trebuie să te încăpățînezi.
IANK.E: Bine că ne încăpățînăm numai noi.
IONEL: Tar!
TAKE: Bine, mă flăcăule, tu nu ve/i că lumea îi prost
croită şi că se uită urî t la lucruri de astea! IONEL: Bine, tată, dar eu cu lumea mă însor? TAKE: Nu, dragul tatii,, dar trebuie să trăieşti în ea. 1ANKE: Şi să ai un mic beneficiu'de la ea. IONEL: Dacă continui, plec! TAKE: Hai, spune! IONEL: Am s-o iau si-am s-o duc în fundul lumii, unde nu
mă ştie nimeni, şi am să trăiesc-mulțumi t c-o femeie
care mi-i dragă. Vrei sa osîndcsti două suflete care
n:au nici o vină că se înțeleg? IANKE: Dar ceilalți înțeleg? ' IONUL: Puțin îmi pasă mie de ceilalți! Tată, eu cu tine
vorbesc si nu mi place să vorbesc mult. Mie îmi trebuie
aprobarea ta.
IANKE: Ce vorbeşti, dar pe mine nu mă întrebi? IONEL: Nu! IANKE: îmi pare bine că nn rnă întrebi, că atunci am f?ă
te întreb eu ceva: ce-ai să le faci dacă aveți copii?
Răspunde! Dacă ar fi fete, hai să zicem că nu prea
se bagă de seamă, dar daeă-s băieți? TAKE: Asta-i adevărat, măi tată dragă! IONEL: Dar bine, tală, pentru bănuiala că s-a r putea să
avem — ştiu eu — oarecare sîciieli cu copiii — ceea
ce nu cred...
TAKE: Tu nu crezi, dar... IONEL: Nu cred. fiindcă Ana e înțeleaptă. LV N K E: Dar e ovreică. IONEL: Dragostea Irece peste astea.
IANKE: Cit îi tinără, cred şi eu, sare... dar cînd îmba;n neşte si nu mai poate sări, ce faci cu copiii?
IONEL: Dar dacă n-avem copii?
TAKE: Aici are el dreptate...
IANKE: Ce vorbeşti? Biata nevastă-mea, dacă nu murea în treizeci de ani făcea treizeci şi cinci de copii. Asta neam de- iepuri... Cum să n-aibă Ana copii...
TAKE: Lasă-1, domnule, să spuie...
IANKE: Dar de ce să vorbească rău de Ana?
IONEL: Dar nu-i vorba de Ana, aici e vorba de mine...
IANKE: Parcă ai să faci copii singur...
IONEL: M-am plictisit! înțelege odată că nu vorbesc cu dumneata.
IANKE: Ei, bun! Atunci se vede că iei pe fata lui Leibovici...
IONEL: N-are nici „o importanță pe cine iau...

IANKE: Ei bravo, mersi pentru Ana...
TAKE: Lasă, mă lanke!
IANKE: Las! Acu las, de ce să nu las! Dacă ia pe fata Iui Leibovici ce mă mai interesează pe mine...
IONEL: Asta era să spun eu. In orice caz e sigur un lucru. Din tot ce-ai spus pînă azi se vede că ţii la aceea pe care vreau eu s-o iau tot atît eît ţii la fata lui Leibovici.
TAKE: Ionel!
IANKE: Ei bravo! Aşa un cavaler zic şi eu. Dacă scuipi pe inima mea de tată, scuipi şi pe mormîntul nevestei, mai vezi de n-ai vreun mic revolver prin buzunar şi gata!
IONEL: Dar cum vrei să spun altfel cînd eu tremur tot aici, şi-mi pierd mintea să vă explic că ni-i viaţa în joc şi dumneavoastră vorbiţi ca de-o marfă din prăvălie. Şi dumnealui mai găseşte loc să glumească. Dar v-aţi întrebat cum v-ar veni de-aţi rămîne fără noi ?
TAKE: Ionel!
IANKE: Ia, te rog, să nu vorbeşti prostii!

IONEL: Ei vedeţi, pe dumneavoastră vă sperie numai vorba asta — dar trebuie să înţelegeţi că ceea ce faceţi acum, acolo ae duce. Nu glumesc deloc şi sînt un om care ştie ce vorbeşte! în sfîrsit! Să nu mai lungesc vorba degeaba. Tată, cu tine vorbesc .şi vreau să ştiu ultimul tău cuvînt.
TAKE: De, mă flăcăul tatii... eu...
IANKE: Take, ia seama să nu spui o prostie! Că o să te coste scump!
IONEL: Mai degrabă ia seama dumneata- să nu te coste mai scump înţelepciunea asta a dumitale!
TAKE: Dar zău, lanke... Să amînăm, să vedem...
IONEL: Nu mai este timp de nici o amînare. E da ori nu!
IANKE: Take, bagă de seamă! Şi la urma urmei, dacă nu vreau eu, ce-o să se întîmple? Că nu vreau şi gata j Şi să mă scutiţi pe mine cu ameninţările voastre. Vouă vi-i uşor să plecaţi. Şi dacă nu vă înţelegeţi şi vă despărţiţi? Şi fata vine înapoi — să ne afate lumea cu degetul...
TAKE: lanto!
IANKE: Nimic! Nu vreau şi gata! (Atrasă de zgomot, Ana a ieşit în prag mai de sus şi ascultă.)
SCENA 19 IANKE, TAKE, IONEL şi ANA
ANA: Ce nu vrei, papa?
IANKE: Ia nu mă mai întreba degeaba! Ştii tu bine ce nu
vreau!
ANA: Şi de ce papa? IANKE: Pentru că asta e o aşa prostie, că avem să ne
muşcăm degetele cu toţii dacă o salica aşa de dobitoci
s-o facem...

ANA: Dar cine-i de vină, papa, dacă nu se poate-schimbi! nimic — că nu se poate schimba nimic. Cine-i do vină:
IANKE: Acuşi ai să spui că eu, nu?
ANA: Nu numai dumneata, şi nenea Take.
TAKE: Eu?
ANA: Da, şi mama, şi mama lui Ionel si boala care !o-a făcut să moară o dată din

devotamentul uneia pentru alta, şi împrejurările. Vezi,.el nu ţi-a lămurit tot, ca să vezi că orice ar fi să se întâmple, lucrurile au venit fireşti, fără să le silească nimeni.
IANKE-: Ei, asta vreau si euxsă văd!
ANA: Sînteţi prieteni de-o viaţă întreagă — mamele noastre au fost prietene, m-am născut la cîliva ani după el...
IANKE: Asta numai maica-ta a făcut-o. Eu i-am spus să te facem mai devreme — dar n-a vrut...
ANA: Nu, te rog să nu mai glumeşti deloc. Vorbesc foarte liniştit, dar numai eu ştiu cum vorbesc... Am, crescut laolaltă — am învăţat laolaltă. V-a plăcut să ne vedeţi totdeauna laolaltă. Lîngă dînsul mă simţeam ocrotită şi el ştia sa mă ocrotească.. Pot spune că am crescut în umbra lui Ionel, papa. Nu se poate ca înţelegerea dintre noi să nu ne lege cum.ne-nm legat. Ce vină avem că am ajuns aici? Cînd dumneata si nenea Take sînteţi aşa de buni prieteni, că v-aţi zidit si casele alături şi le-aţi făcut la fel, poate să ne mai despartă p£ noi faptul că eu sint ovreică şi el creştin?
IANKE: Dar ce, eu fac copii cu Take?
ANA: Papa. mă faci să plîng şi să ştii că are să-ţi pară rău...
IANKE: Dar eu nu ştiu ce să-ţi mai spun ca să te fac să înţelegi că nu se poate... că nu se cade... Să mă ia dracu dacă mai ştiu ce să-ţi spun! Am ajuns mai dobitoc ca dobitocul ăsta de Take!... Ce-ai să faci cu copiii?
ANA: Asta te îngrijeşte. Uite, facem un băiat si o fată, doi băieţi si două fete...
208
IANKE: Mersi, şi fetele lot mie o să mi le daţi?
ANA (tyiKt'i'afă şi- in iacnmi):. Dar lasă odată glumele astea, pentru numele lui Dumnezeu. E viaţa copilului dumi-tale în joc. Dar cu ce ţi-am greşit? Aşa te ţii de făgă-duiala pe care i-ai făcut-o mamei că ai să mă faci fericită în viaţă? Asta e fericirea pe care mi-o dai, să mă |t despărţi de singurul om pe care-1 pot iubi ca să m-a-runci ini r-o bună /.i iu braţele unui om din toată lumea care n-o să aibă alt merit decît că-i ovrei?! Asta e - dragostea? Aşa de măruntă, aşa de idioata e dragostea ia dumneavoastră?... Dar pricepi că nu există pe lume un lucru oare să mă împiedice să-1 iubese pe omul ăsta, care a ştiut să treacă peste toate şi să mă ţie apropiată de el?... Uită-te bine la ochii mei, papa, şi dă-ţi seama că nu mă joc cu vorbele. Fji bun, fii aşa cum te ştiu eu că eşti în adîncul inimii tale — acolo unde nu. mai simţi nici tu de eşti creştin sau ovrei — acolo unde eşti numai om, că eu pentru omul acela te iubesc, nu pentru ovreiul de deasupra. (Take iese.) Fii bun şi înţelegător şi iubitor... nu-ţi aduce fata să-şi piardă mintea... Ai plînge mult, mult. papa, şi tu ştii că ai plînge mult... Hai spune o vorbă... nu mă face să... Sînt în stare, ştii bine... E trenul la doi pyşi de noi...
(Take emoţionat, stăplnindu-şi lacrimile intră in prăvălie.)
LVNivE: Dă-1 dracului de tren! Ce? Vrei să glumeşti cu el? ANA: Ei bine, să ştii că nu glumesc, papa!
IANKE (rididnd glasul): Ei te rog, să nu vorbgşti ca mai-că-ta, că mă supăr foc! Fir-ar a] dracului de tren, că toată viaţa m-a chinuit. Şi aşa o linie păcătoasă, trece tren după tren...
ANA: Va să zică, nu vrei să răspunzi...
IANKE (o clipă crea să spuie ceea, apoi se supără pe el tîisuşi ea nu găseşte o vorbă. Violent): Ei, lasă-roă
209
Teatru — v. l. Popa
In pace că mă duc să mă îmbrac. (Se oprcşte'în pro?, se uită înapoi.) Ascultă! Să ştii că dacă mă sileşti să-ţi răspund — al dracului să fiu, "de nu încep să-ţi vorbesc si eu de tren. (lese, podidit de lacrimi.)
SCENA 20 ANA, IONEL
IONEL: Piîngea.

ANA: Eu nu plîng?
IONEL: Noi am crescut strîmb, ori ei? Nu mai ştiu nimic, - -* Acum ce facem ?
(Ana dă din umeri.)
IONEL: Trebuie să plecăm noi.
ANA: Şi ei? Abia acum îmi dau seama cum ar rămîne, Dacă ei, cei mai buni, stnt aşa, c& trebuie să fie ceilalţi — Dumnezeule!... Şi apoi durerea pe care le-am f acut-o...
IONEL: Atunci? . *
ANA: Nu ştiu, nu ştiu... Sînt ameţită de toate astea... Am venit aşa de veselă, cu inima aşa de plină... şi deodată... mă simt înfrîntă, umilită, înjosită... Mi-i scîrbă şi de mine...
IONEL: Dragă fată... N-ai nici o grijă. Sînt aici si aici rămîn. De altfel chiar de mîine încep ceva — nu ştiu ce, da,r încep.
ANA: Fără nimeni? Fără nimeni?
IONEL: Trebuie să vie de undeva ceva, nu ştiu ce-i, o minune... si de n-o veni o fac, chiar dacă ar trebui s-o plătesc cu sînge din mine; .-vreau să ai un pic de încredere în mine şi-atunci toate or să meargă. Auzi! Toate...
I
SCENA 21
AN A,-IONEL, CÂDÎR
ANA: Ai auzit, moş Cadir?
CADÎR: Sărac voi copii... Rău oameni, rău viaţă...
ANA: Şi acum ce facem noi? Spune-ne. Dumneata ai fost întotdeauna cu noi şi ne-ai dat sfaturi si ne-ai mîn-giiat. Spune-ne. E păcat dragostea noastră?
CADÎR: Unde dragoste este, Ana-Aniki, păcat nu este... Păcat este viaţa la om singur. Păcat la Allah.
ANA: Dar ce-o să facem?
CADÎR: Nu ştie. Gindeştem. Cu dragoste la Ana-Aniki gindeştem, ca copil la el aşa drag este. Ana-Aniki, nu plingem — Ana-Aniki aşteptam. Aşteptam de la Allah semn bun. Nu singur rămînem... Singur Cadîr rămas, păcat mare făcut. Şi sărac Cadîr iubit odată fata frumoasă, creştin fost tata de la el — şi sărac Cadîr nu priceput la dragoste semn de la Allah estem şi el frică de fata creştin şi lăsat şi suferit si plîns mult avut... Şi aşa singur rămas. Şi acum Cadîr batrin si singur estem- Frig la inimă fost, fvig la ca«a fost... frig în casa rămas... Ala tot degeaba! Asta păcat! Ana-Aniki asta păcat nu facem. Floare jos la vint căzut, viaţa zburam. Ala om fără iubire, copac uscat estem, floare uscat estem — frate Cadîr estem...
ANA: Moş Cadîr...
"CADlR: Om ala singur, casa mica facem. Aşa cum casa de
la Cadîr. Floare nu punem, copac nu punem. Ala tot
degeaba... ca ala cline de la Stambul la uliţă rămas...
f- , Noaptea singur ochi deschişi stăm... moarte aştep-
|f tam... Ala femeie nu estem... copii nu estem... moarte
şt aşteptam... Ala femeie nu estem... copii nu estem...
J nimeni Cadîr plîngem... Ala tot, degeaba estem.
î Cîine trăit, cîine aruncat murit... Allah plata dat..,
5 (Ana pllngînd intră in casă.) Tu Ionel bun la Ana-
uo
211
Aniki eslern şi azi şi mîni si cîiul ba t rin estem,,. Iubim Ui la ei mult... El mult bun fost la Cadir, coţii l la Cadir la inimă fost... Ionel, nu facem Ana-Aniki plingem... Moş Cadîr ala balrin, l OTIC! mult rugam...
IONEL: Bine. moş Cadir... n-ai grijă... Atita am si eu pe lume... pe Ana...
GADÎR: Hun estem Ionel — Alloh inimă bună vedem — inimă bună pi ă ţes tem.

SCENA 22 IONEL, CADÎR, IANKE, apoi TAKE ,
IANKE: Dar ce? Mi s-a părut că and pe cineva plingind...
Cine plînge? '• '.••-.• , " IONEL: Se vede că Ana.
IANKE: Şi mă rog de ce plînge? De ce trebuie să plingă'.1 Fata asta parcă-i maică-sa! Aşa o nenorocire pe capul meu... Take! Take! TAKE (vine): Ce-i mă?
IANKE: Du-te, mă rog ţie. si vezi ce-i cu fetiţa mea; ev nu pot să mă duc... mă nenoroceşte, du-te si spunc-i să nu mai plîngă. Mă rog. ce poftește? Să poraesi si eu? Apoi să ferească Dumnezeu să pornesc şi eu ci pe urmă nici dracul nu mă mai opreşte si gata! O botez şi pe ea, mă botez şi pe mine, o botez şi pe maică-sa din groapă si pe urmă mă dezbrac si mă duela tren. (Take iese.) Şi ce nenorocire pe capul meu să am numai fete. Nevastă-mea s-a aranjat bine, ce-i pasă? Mi-a trîntit două fete şi a murit! Foarte comod! Dar eu ce să fac? Nu pot, nu pot! Zău nu pot... Dacă s-ar putea, aş lăsa-o eu să plîngă? Mă Ionel, de ce sînteţi voi aşa nişte oameni si nu pricepeţi cum îi politica in lume? Ce vreţi? Adică îţi închipui tu că aşa o inimă de cîine am eu, să zic nu dacă aş putea să
zic da?... Şi crezi că vreau să-mi nenorocesc copila? Aşa crezi tu?... Şi nu vreau eu s-o văd fericită. Dar de ce dracu crezi tu că vînd eu săpun prost la dobitoci şi nu mă îndur să fumez o ţigară mai mult pe zi? Ca să am pentru ea... Şi poftim, acu plînge! Şi pe tine nu te iubesc? Poţi să spui tu că nu te iubesc? Nu , ţi"aŞ da eu ţie fata, dacă s-ar putea? Cum să nu ţi-o dau, că te cunosc de clnd erai mititel, si-ai făcut de toate pe mîinile mele! Cum să nu ţi-o dau... Dar nu pot, dacă nu pot, Dacă nu mă lasă alţii să pot. ce sint eu de vină? Aşa treabă să fie afurisită! (Izbucnind.) Cine dracu m-a făcut ovrei! (Vine Take.) Ce-i, Take, tot mai plînge? TAKE: NU, acum s-a liniştit, acuma cîntă! IANKE: Gintă? Şi înseamnă la.tine că s-a liniştit? Asta-i fata mă-sii, cîntă şi se gîndeşte la tren... Ce facem
acum?
TAKE: Dar mai ştiu eu? l-auzi, nu mai cîntă Ana! IANKE: Slavă Domnului! Ei Cadîr, spune bre şi tu q,, vorbă.
Tu eşti deştept cîteodată, dă-ne un sfat! CADÎR: E! lanke! Sfat uşor dam Cadîr! Ala sfat lanke
ascultam? IANKE: Ei spune!
(Trist, Take începe să etnie „Ada-ida-vavâlă".) CADÎR: Asta tot aşa de mare durere estem ca atunci cînd Cadîr avut mare durere la inimă... Si asta tot durere estem şi moarte estem, si tot degeaba estem! IANKE (lui Take): Du-te dracului, ce cinţi jidoveste! Iar
îmi aduci aminte!
CADÎR: Lasă aducem aminte! Ala nu suparăm, lanke... ovrei, creştin, mahomedan, totuna estem. Ala bun ; ovrei, aşa bun creştin estem. Allah poate zicem maho--tfi. medan estem... Totuna, lanke bre! Tu ovrei — el ;îv; creştin. Frate estem... Voi la fel casa estem... peretele f?g; la fel... mare la fel... tot la fel... numai zugrăveala alta estem...
213
212
IANKE: Aşa o fi, dar să fie ea a dracului de zugrăveală, că pe'asta n-o spală săpunul lui Take!
CADlR: Mult voim uşor spălam... Ala dragoste mare estem... Facem Ionel ovrei!
TAKE: Ei asta-i.
IANKE: Ce prostie! Nu se poate! Creştinul să rămîie creştin si ovreiul ovrei... Cit o fi el de rău eîiaele de nouă uşi, tot mai rău e căţelul de două religii... Şi dacă-i vorba de asta, mai uşor ar fi să botez pe Ana,.că nu-i mare deosebire... —
CADÎR: Botezam Ana...
TAKE: Nu-i totuna? Asta nu schimbă nimic, Cadîr... .
CADlR: Botezam ala Ionel ovrei, doare la inimă la Take, botezam Ana creştin, doare la inimă la lanke. Haide, doare tot la fel inima-la toţi; facem amîndoi copiii mahomedani. Nici asta nu place. Nimic nu place. Numai lacrimi de la copii place... (Pianul ă început în casă o melodie

tristă. Furat de ea, Ionel o fredonează in prag.)
IANKE: Ia taci dracului din gură. (Şoaptă.) I-auzi, iar cîntă...
CADÎR: Frumos cîntam... cu lacrimă cîntam... lanke — ascultam. Şi ea bine cîntam... Şi Ionel frumos cîntam...
IANKE: Ei, da, dar vezi — ea cîntă din pian, şi el din gură... Ooof! De ce nu văd ei singuri că nu se poate? De ce?
CADÎR: Ala tot la fel estem... Creştin... Ovreică... lanke bre — la fel estem — dacă la fel cîntam.
CORTINA
ACTUL II
Se petrece într-o seară, după aprinderea lămpilor. Vezi spatele caselor lui lanke şi Take — tot aşa de se-muitoare şi pe aci ca şi prin faţă. Ga un fel de prispă foarte largă şi acoperită. Nu are balustradă, ci numai stîlpi subţiri de lemn. Aci se mănîncă vara pesemne, căci de la început se văd puse mesele. Pe stînga masa lui lanke, în dreapta masa lui Take. Graniţa dintre cele două case o formează un fel de geamlîc cu uşile deschise. Şi scaunele şi mesele şi tacîmurile sînt la fel, o simetrie perfectă. De la prispă pînă în faţă mai este puţin loc, atît cît să se vadă că aici sînt straturi de flori şi că cele două curţi sînt despărţite printr-un gărduleţ de şipci, înalt pînă la jumătatea coapsei unui om. Dar imediat de lîngă prispă e o portiţă în gărduleţ şi portiţa e deschisă. Cele două curţi sînt mărginite spre dreapta de un fel de spate al magaziei de scînduri din curtea alăturată . şi spre stînga de zidul întunecat al curţii lui Cadîr. Au trecut numai cîteva zile de la întîmplările de mai înainte.
SCENA l
CADÎR şi ANA stau pe prispă duşi pe gînduri.
ANA: Nu ştiu... nu ştiu... nu ştiu. Ce-o să se mai întîmple şi cum or să se termine toate astea? Bate un vînt de

nenorocire pestă casa asta, cum n-a mai bătut de multă vreme, de la moartea mamei... Poate că de aceea o şi tot visez.
CADÎR: Visezi pe dînsa?
ANA: Da, mereu. De cînd am venit n-am dormit nici o noapte. Abia aţipesc şi sar din somn îngrozită... toată o apă rece. în clipele acelea, două-trei, de somn, o văd pe matna slabă, cum era cînd a murit şi mă cheamă. (Cu un suspin.) Ah! Măcar de-ar fi adevărat, să se termine odată cu chinurile astea fără nici un folos.
CADÎR: Ana-Aniki, nu vorbim aste cuvinte. Tinăr estem, frumos estem... Viaţa la Ana rîde cum soarele la ochi de la floare...
ANA: Floare? Am slăbit şi m-am ofilit zilele astea de parcă am zăcut de o boală. N-am avut noroc, moş Cadir, asta este! N-am avut noroc... Trebuia să nu fiu la şcoală cînd s-a îmbolnăvit mama de tifos... trebuia să fiu aici. S-o îngrijesc eu, nu mama lui Ionel, şi să mor eu odată cu dînsa, nu biata femeie aceea străină.
CADÎR: Allah voit aşa. Ana degeaba părut rău. Şi nu-i drept părut rău la asta. Ana tineri estem, marna de la Ana avut viaţă, avut mulţumire, avut copii. Ştii Allah ce porunceştem... Nu, Ana-Aniki, supărare gonit trebui, repede gonit trebui! Inima tare facem. Aşteptam glas de la Allah. El trebuie vorbestem unde viaţa tîner estem... Aşteptam si Ana şi Ionel, cum moş Cadîr aşteptam. Că moş Cadir la ala suflet dureri mari avem, cînd Ana-Aniki slăbim, şi plîngem... Aţa ttirc batrin la voi, copii de la ei sîntem, copii de Ia el iubeş-tem... Ga viaţa de la el iubestem pe voi... Gîndiro şi aşteptam... Allah e bun, Allah e mare... ANA: Aşteptăm, moş Cadir, trebuie să aşteptăm, fiindcă nu avem nimic altceva de făcut... Dar aşteptarea asta n-are nici un fel de licărire înaintea ei, înţelegi dumneata? Nimic!

CADÎR: Ana-Aniki. rnoş Cadîr gindit bine. cîntărit bine! Dacă nimic nu izbuteşteni. voi trebui plecam, repede plecam, repede plecam, în lume plecam. Asta tata batrini frică avem pentru obraz de la ei — dar asta mare păcat estem — mare greşală estem.. Asta tata batrin trebui frică avem pentru fericirea de la copii, pentru viaţa de la copii. Dacă el nu înţelegem — voi plecam... Cadîr vrei vorbestem batrinesc cu ele amîn-doi — dar dacă el mi înţelegem, dacă Allah mintea de la el nu luminam Aroi plecam!;.. Alta nu făcut... ANA: Bine, moş Cadîr. ne-am gindit şi noi la asta, dumi-tile pot să-ţi spun. fiindcă în împrejurarea asta numai dumnent-i eşti de partea noastră... Vrem să plecăm. |CADÎR: Asti bun estem! Asta înţelept estem... l ANA: Da, dar cum? Şi cu ce bani? N-avem nimic şi nici j|. papa n-are să ne dea. nici nenea Tache n-are să-i dea !| bani lui Ionel, Atunci?.Cu ce bani? l'VDÎR (oftînd): Cum Cadîr sărac estem? Păcătos Cadîr! ANAj Dar dumneata, de ce să ne dai? CADÎR: Ann-Aniki — moş Cadîr Ia tine iubestem... ANA: Da, înţeleg, dar nu este datoria dumitale... CADÎR: Inima de la om, datoria de la ala om estem... Şi Ana-Aniki. inirna de la moş Cadîr estem... El dai la voi tot ce ai... ANA: îţi mulţumesc, moş Cadir, dar nu ne gîndim noi să
luăm de la dumneata...
CADÎR: Ba luam — ce moş Cadîr dam, trebui luam... Ala bani de la inimă, ca rugăciune s la Allah bun estem... Dar la voi puţin estem... mult puţin estem... Aici bani avem... Noi gata avem... La moş C'idîr, Ana-Aniki spunem, şi dam... tot dam.
ANA: Ce bun eşti, moş Cadîr... Nu banii dumitale, inima
dumitale să ne-o dai... Ce bun tovarăş ne-ai fi în viaţă.
Eh! Dar deocamdată nu poate fi vorba de asta. Să
vedem ce face Ionel, şi dacă izbuteşte să facă ceva...
CADÎR: El lucram?
216
217
ANA: Caută să găsească ceva. Nenorocirea e că nu şi-a terminat încă Academia, si.-i greu de găsit un rost cumsecade. Aleargă bietul de înnebuneşte si degeaba... Şi-i aşa de slăbit... aşa de demoralizat, că uneori mi-e frică să mă gîndesc la ziua de mîine... Zilele trecute a fost la Galaţi si izbutise să aranjeze ceva. Seara, cînd s-a întors, a primit o telegramă că totul căzuse în baltă din pricina unuia. Azi iar trăgea nădejde să facă ceva. îl aştept, dar nu mai am nici o încredere. Zilele astea blestemate au măcinat toată tăria din mine, toată încrederea în viaţă... toată biacuria, tot! Bate în mine un pustiu în .care mi-am pierdut toată vlaga pe care o aveam, sînt obosită... Şi trupul mi-e obosit, si sufletul mi-e obosit... CADlR: Nu, Ana-Aniki, asta obosit nu lăsăm prinde rădăcină. Asta obosit boală la suflet estem — asta floare de moarte estem... Asta moş Cadîr poate ştie. Asta Ana-Aniki nu trebui ştie... ANA: Nu trebuie, ştiu, dar de unde să scot eu tăria să mai
îndur?
'CADlR: Ala suflet dragoste în el avem. Allah în-el avem!.,. Acolo tare putere luam... Ala dragoste care nu ajutam, ala nu dragoste chemăm... ala minciună chemăm. Din inimă rupem la vînt aruncăm...
SCENA 2 ANA, CADÎR, IONEL — groaznic abătut.

ANA: Ce-i? (Ionel dă din umeri si sade.) N-ai făcut nimicnici acum? (El răspunde numai cu o mişcare a capului.) Ştiam eu. Ne urmăreşte zdravăn soarta... La urma urmei bine face. Limpezeşte mai devreme nişte vieţi încurcate si chinuite.. Şi nu măi ai nici o speranţă?
r De nicăieri?... Absolut de nicăieri?
l (Moş Cadîr scoate banii pe care-i-avea la elşi-idă lui
Ionel.)
IONEL: Ce-i asta? CADlR: Asta bani moş Cadîr dam! Voi trebui plecam...
astă-seară plecam — cu ala tren fugim... IONEL: Dar nu se poate, moş Cadîr... CADÎR: Ala bani puţini, moş Cadîr, pe urmă altă bani tri-metem... Cadîr batrin estem, vindem tot si la Ana trimitem. Asta suflet doare la el cînd Ana plîngem. La Cadîr voi copii estem...
IONEL: Moş Cadîr! Dar nu se poate, moş Cadîr! Nu pot să-mi încep viaţa aşa... lăslnd pe drumuri un om bătrîn ca dumneata... N-ai un pic de avere, afară de căsuţa asta, făcută si ea pe locul tatii şi cu bani de la tata... Uite, nici Ana nu primeşte şi nici eu. Lasă. Ţine-ţi dumneata banii.
CADÎR: Asta bani Cadir^înapoi nu primeştem! Asta Cadîr pentru Ana-Aniki adunat, pentru nunta de la Ana-Aniki păstrat... La Ana-Aniki dat... Allah aşa auzit la Cadîr — Allah supărăm cînd Cadîr bani înapoi luam... ANA: Dar moş Cadîr, nu putem pleca aşa. CADlR: Aşteptam, dar.Cadîr bani înapoi nu luam. Asta Allah supărat estem, cînd Cadîr bani înapoi luam. Păstram voi bani. Pentru voi făcut... Şi aşteptam si gîndim. Poate lumină odată tot venim... Moş Cadîr aşa gîndeştem... Dar Ana-Aniki nu mai plîngem! •; Asta floare de la ochi, inima topeştem... asta plîns S păcat la tineri estem, păcat la dragoste estem. Ana-Aniki nu trebuie păcat facem... Moş Cadîr aş'a sfătuiam, aşa rugam...
ANA: Bine, moş Cadîr, am să încerc să te ascult.-.. GADÎR: Şi aşteptam. Rugăciunea de la om batrin care mult a suferit, Allah mult ascultat. Şi Cadîr roagă la el... Aşteptam... A]lah înţelegem... Allah dreptate l facem. Nu poate Ailah dreptate nu facem... Allah w
219
218
dreptate estem... dreptate Allah estem. Cadîr acum la el acasă plecam. Torce după-masa... vorbeşte la ala tata batrin. Voi aşteptam el vorbeşte. Pe urmă la voi spunem ce credem... La suflet la Gadir aşa venU — de la cer — un gînd — Cadir la, suflet zimbestem --nu plîngem. El credem dupa-masă veste buna dat.,. Aşteptam... (Iese.)
SCENA 3 ANA, IONEL
ANA: Bietul moş Cadîr!... Şi el îşi mai închipuie că poşte schimba drumul lucrurilor, bieţii lui două • mii de lei... E înduioşător! (îl ia de braţe deodată si sârulîn-du-l.) Măăă! Mă, ce mi-ai făcut tu mie, cu ce nii-ai greşit tu mie. ca să te răsplătesc eu cu toată suferinţa asta idioată şi absurdă? Că m-ai iubit? Că in-ai apăr t? Că mi-ai fost şi soră şi frate şi mamă şi tată şi tot?
IONEL: Dar ce-i asta, Ana? Ce-i deznădejdea asta, fată dra ga ?
ANA: Mă întrebi pe mine ce-i? Dar uită-te puţin în..ochii tăi, în faţa ta şi spune-mi că sînt o nesimţitoare că nu urlu de durere cînd te văd topit... Fuge viaţa din tine pe fiecare zi, de nu te mai recunosc seara cînd te întorci! Un străin din toată lumea ar plînge văzîndu-te... şi eu vrei să nu înnebunesc cînd îmi vii înapoi de fiecare dată cu cîte o nouă speranţă ucisă? A început să miroasă toată casa a mort... înţelegi tu?
IONEL: Dar, Ana, ce-s ideile astea? Ce-i slăbiciunea asta care te-a cuprins? Am trecut prin atîtea mizeri pîna acum şi mi-ai fost tare, şi de ajutor! Se po;te, to:mai acum, cînd am nevoie mai mult ca oricînd de o îmbărbătare, să mă mai deprimi şi tu cu suferinţa şi deznădejdea asta absurdă?

ANA: Ce. vrei să faci' Nu pot altfel..

IONEL: Bine, dar îmi faci rău! îmi faci un rău imens. îmi încarci inima cu o teamă cave îmi inciieeşte coru-
. . pleci mersul în hăţişul ăsta oribil în care mă z b;-, t. Sînt destul'de amarii,. destul de chinuit, că nu pot
;-• să dau de un drum. Mai .vii si tu cu durerea asta ca să-rni arăţi că durerea e şi mai mare i1 Dar gîndeşte-te puţin la inima cu care mă duc eu şi încerc cîte ceva cînd ştiu că probabilitatea unei nereuşite poate să te aducă la o disperare ca asta. E îngrozitor!
ANA: Vezi că-ţi fac rău? Vezi că-ţi fac numai rău? De ce mai protestezi alunei?
IONEL: Pentru că poţi să nu mi-1 faci! Ce Dumnezeu, strînge puţin pumnii.
ANA: Nu pot! N-am crezut niciodată c-am să ajung aici. Eram tare, senină, credeam că pot trece peste orice — dar eram aşa, fiindcă te aveam pe tine, fiindcă ştiam că orice ar fi îmi eşti aproape... fiindcă nu m-anvgindit o clipă că ar putea să se puie ceva între noi şi să ne despartă, 'înţelegi tu... nu ştiu curn să-ţi spun?! Un trup tînăr şi plin de energie şi de frumuseţe şi de visuri şi tot ce vrei... răstoarnă lumea... scoate-i bucăţica aceea de carne care-i bate în piept — nimica toată — şi 1-ai făcut un lucru dezgustător, penibil... Inima aceea tu f ai fost în viaţa mea. Şi-am rupt-o din mine, nu mai :*.', însemn nimic, nu mai pot face nimic, nu mai am nimic. Ah! Toate şi-au dat mîna să ne aducă aici! Tu fără surori, eu fără fraţi... mamele noastre care au murit od.ită... din devotamentul uneia pentru alta... şi asta e o legătură pe care ne-am îngrozi de-am adînci-o. Şcoala noastră împreună... casele astea... şi nu ştiu cum să-i zic, fericirea sau nefericirea .noastră, să nu fi avut pînă azi nici unul o dragoste... o amăgire măcar în afară de noi... toate .astea la un loc au făcut din tine ceva care nu mai este deosebit de mine. Sînt eu şi asta, eu, trupul ăsta, e acelaşi lucru cu tine. O sin-
220
-•-'2-21
gură fiinţă, dar m două înfăţişări, Şi-acum mă taie cineva în două şi vrei să nu simt? E o chestie de viaţă, nu a mea, a noastră. Mă băiete, dacă aş bănui ' măcar o clipă ca poţi trăi fără mine... JONEL: Ana, dragă fată...
ANA: Spune-mi că poţi trăi fără mine şi-ţi jur că într-o
clipă se limpezesc toate... IONEL: Şi cum? Tu... uită-te în ochii mei... ai putea să
mori fără mine?
ANA (izbucnind în hohote de plîns): Nu mai ştiu ce spun, iartă-mă...
IONEL: Haide, haide, lasă gîndurile astea. Cel puţin deocamdată... Lasă-le! Trebuie să aşteptăm încă puţin. Nu văd nimic înainte, absolut nimic... şi totuşi... totuşi... se petrece în mine ceva foarte, foarte ciudat... Vorba lui moş Cadlr... Să aşteptăm. Ssst! Vine tatăl tău. Şterge-ţi ochii...
"SCENA 4 IONEL, ANA, IANKB
IONEL: Bună seara, nene lanke!
IANKE: Bună seara! (Dar spune rar şi neconvins, fiindcă
se uită lung după Ana. A văzut-o pltnsă.) Putem să
mîncăm ? ' ANA: Cred că da. Mă duc să văd. (Iese.) IANKE: Ce, iar a plîns? Ce mai este? IONEL: Nimic. IANKE: Aşa nimic care piînge, eu... eu nu-1 înţeleg... Dar
tu de ce nu-i spui să nu mai plîngă? IONEL: Crezi ea nu-i spun? IANKE: Şi de ce nu te-ascultă, dacă-i spui?

IONEL: Fiindcă m-ar asculta numai cînd i-ar da voie lumea să mă asaulte în toate! Şi cum aşa ceva nu-i posibil, nici nu pot să-i cer să mă asculte.
IANKE (enervat, desface jurnalul)': Ai văzut? Iar s-au

omorît opt astăzi! " IONEL: Nu-s ei de vină. IANKE: Şi cine, mă rog? Eu? IONEL: Soarta!
IANKE: Bine că nu mă cheamă aşa! IONEL: Numele se schimbă uşor! IANKE: Dar ce eu îs Itic Tinichigiu? f
IONEL: A na! Că acela nu s-ar da îndărăt de la nimic
pentru copilul lui l IANKE: Mersi pentru tatî-tău! IONEL: Şi eu îți mulțumesc pentru Ana.
IANKE: Ai să mă tai la gît, cu aşa un brici ascuțit de vorbă...
IONEL: Ce-ți pasă, de vreme ce sîngerează alții? (lanke. furios, vtră nasul în jurnal.)
SCENA 5 IONEL, ANA, IANKE, TAKE şi cei doi copii mid.
ANA (s-a întors cu mtncarea): Gata masa, papal IANKE: Stai să vie şi dobitocul cela de Take! (Strigă.) Take!
(Tați stau la masă.) TAKE (intră posomorit): Poftă mare, jidane. (lanke citeşte
ziarul.) Ei, n-auzi mă frate? Poftă Daarel IANKE: Acu aud! Mulțumesc! Asemeni l TAKE: Dar de ce mai eşti posomorit? IANKE: Ba ta-te mama lui Dumnezeu, iar începi? TAKE: Ei ho! Că nu m-am gîndit la ce te gîadeşti tu...
228
IANKE: Nu isprăveşti? (După o lingură.) Ai tras obloanele ? "TAKE: Ce mai întrebi degeaba?
IANKE: Nu întreb degeaba, întreb să-mi răspunzi! Le-ai tras?
TAKE: Dar lasă-mă odată în plata Domnului!-De douăzeci de ani îmi scoți sufletul cu obloanele.
IANKE: Lasă că-i mai bine. Tot nu face parale! Mai bine aşa, decît să-ți scoată hoții marfa din prăvălie...
TAKE: Şi atunci ştii bine că le-am uitat netrase din pricina neveste-mi...
IANKE: Din pricina prostiei le-ai uitat, nu din pricina nevestei... şi nevasta s-a dus şi prostia a rămas..,
TAKE: Of f! Că'mult mai vorbeşti!
IANKE: Ce vrei să fac? Aşa-i omul vădan! Cînd trăia nevasta vorbea şi ea. Acum trebuie să vorbesc.pentru doi.
TAKE (s-a uitat la tmncările de la masa lui lanke): Mă lanke.
IANKE: Ce pofteşti?
TAKE: Eu nu poftesc nimic — dar vreau să ştiu dacă nu pofteşti tu din tocana asta. Ştiu că-ți place grozav.
IANKE: Mă, păcătosule, iar vrei să mănlnci ştiucă umplută?
TAKE: Dar nu, mă omul lui Dumnezeu!
IANKE: Nu spune minciuni! Vezi că tot tu pofteşti? Hai dă o farfurie încoace!
TAKE: Nu, lanke... eu...
IANKE: Taci din gură, că acum mă supăr şi te cred pe cuvînt, şi are să-ți pară rău. Ana, pune-i şi lui o bucățică să guste. Ei, da pune-i o bucățică mai mare să guste bine. Ce? Vrei să n-aibă timp să vadă că-i bună?
TAKE: Mulțumesc!
IANKE: Poart-o sănătos. Dar ce, tocana n-o dai? Nu ştu că nu dau pe datorie?
ANA: Uite că e aici, tată.
TAKE: Vezi mă?
224
IANKE: Nu văd, gust!
TAKE: Şi-ți place?
IANKE: Deloc! Aşa de ieftin nu vind! Ce* mai ai acoîo?
TAKE: Nişte sarmale de purcel!
IANKE: Cu varză?

TAKE: îhî!
IANKE: Ce vorbeşti? Ana, tu mănînci sarmale^-cu carne
de porc?
ANA: De ce să nu mănîne? IANKE: Ei, atunci adă încoace! TAKE: Poftim, Ana!
IANKE: Ce, am zis s-o duci la Ana? Am zis: adă-ncoace! TAKE: Nu se poate mă, că se supără Dumnezeu! IANKE: Ei, lasă-1 să mai fie şi el supărat! TAKE: Va să zică tot supărat eşti! IANKE: Mă! (Pauză mică.) Dar plăcintă nu vrei? TAKE: Nu!
IANKE: Şi dacă vreau eu doi colţunaşi, ce-ar să fie?
TAKE: Am să ţi-i dau!
IANKE: Şi bine ai să faci!
TAKE: Altceva mai pofteşti?
IANKE: Du-te dracului, dar ce crezi Q-am să mănînc toată mîncarea care ţi-a rămas ţie? Uite, îţi vînd două mere pe doi struguri, ca să nu zici că-s om rău şi te rog să mă laşi în pace.
ANA: Dar eu nu înţeleg papa, de ce nu facem masa laolaltă...
IANKE: Ce vorbeşti aşa o prostie? Se cade? Ovreiul să mănînce la masa lui ovreiască şi creştinul la masa lui creştinească. Şi ce stai tu aşa? Te doare capul?
ANA: Nu! '
IANKE: Atunci ce ai ? -
ANA:. Nimic!
IANKE: Bine! Dacă aşa îl cheamă!
ANA: Vezi papa! Şi mai spui că alţii încep...
225
IANKE: Dnr de ce te-ai supărat? Ce-ai înţeles tu?
AN'\ (nici nuri ascultă): Ionel, ai mîncat?
IONEL: Da.
TAKE: Stai, măi băiatule, de mănîncă! Ce Dumnezeu ţ De cînd ai venit acasă nu mănînci nimic!
IONEL: N-am poftă de nimic, tată!
IANKE r Uite că şi el îi cu nimic...
TAKE: Bine, mă băiatule, dar si fără poftă trebuie să mănînci, că slăbeşti!
IONEL: Ei, nu, eu vreau să am poftă, tată'!
IVNKE: Are dreptate, zău ai slăbit teribil. Ce-ai să zici că erai un flăcău ca floarea şLacu... ce să mai vorbim... faci aşa.o concurenţă la lămiile lui Cadîr!
IONEL: Ce-am să zic? Am să-ţi mulţumesc!
IANKE: N-ai pentru ce!
IONEL: Da, ştiu. Tocmai de aceea.
IANKE: Aşa teribil ai assuţit briciul, că i ;S-a rupt aţa!
IONEL: Bine că-i numai atît! Ferească Dumnezeu de mai mult!
TAKE: Ce spuneţi voi acolo?
IONEL: Nimic! Glumim... Ei haide, Ana!
TAXE: Unde vă diuocţi?
A;NA: Aci pe bancă. (Pleacă.)
IANKE: La tren..."
(C&piii cei mici ies şi ei.)
SCENA 6 TAKE şi IANKE
TAKE: Tare-o mai amărăsti si tu, mititica. IANKE: Dar cu ce o amarase? Ce i-am mai zis?
TAKE: Apoi dacă nu-ţi bagi 4e seamă la ce ipui, Dumnezeu să te mai înţeleagă, îi nwgrl mima în tine fi~ţi
226
turuie gura aşa ca la o maşină. Le trînteşti cum îţ vine.

IANKE: Ce.vrei? Năravde negustor...
TAKE: Eli! asta, parcă eu nu-s negustor?
L4NKE: Da, dar tu eşti negustor prost, şi eu îs negustoi ' bun! Şi mă rog ce-am zis?
TAKE: Copiii ăştia pling toată ziua şi tu faci haz...
IANKE: Dar ce vrei să fac? Să plîng? Ei, nu mai pot să plîng; am plîns destul şi mai rău a fost. Eu clacă nu ? vorbesc mă otrăvesc. Ştiu că nu fac bine, dar ce să fac? Ai văzut cum face peştele cu gura în apă? Vorbeşte el in limba lui acolo — şi vorbeşte şi trage aer în piept şi mănîncă — o dată toate... Aşa-i şi la mine vorba. Eu mă gîndesc la una, şi gura spune ce pofteşte ea... Şi azi mai ales are dreptate. S-a supărat — cum să nu se supere după aşa o zi ca azi?
TAKE: Ei, şi de ce?
IANKE: Cum de ce? Păi ştii tu ce a fost Ia mine acolo?
TAKE: Şi la mine a fost tot aşa. Ei şi?
IANKE: Cum „ei si" ? M-a înnebunit. Cumpără de cinci parale şi te întreabă de cinci lei! Dacă o mai fi şi mîine aşa, poimîine mă pun în vînzare ca placa de gra-> mofon...
TAKE: De ce răspunzi?
IANKE: Dar ce vrei să fac dacă mă întreabă?
TAKE: Fă ca mine, nu răspunde!
IANKE: Crezi că pot?
TAKE: De ce să nu poți, că-i mai uşor!
IANKE: Vezi că habar n-ai! Cum mai uşor? Mai uşor să tac? Pentru mine e mai uşor să vorbesc decît să tac.
TAKE: Apoi atunci, nu te mai plinge...
IANKE: Tie'îți vine uşor, ea eşti blagoslovit de Dumnezeu: eşti prost pe dinafară, dar eşti deştept pe dinăuntru. Dar eu... eu îs deştept pe dinafară.
227
SCENA 7 IANKE, TAKE şi CADÎR
CADÎR: Ei! voi, ce facem bre! IANKE: Stăm!
CADÎR: Cu copii ce facem? Asta mare durere bre! Aici, la casa, voi liniştit ciubuc tragem... dar copiii acolo stau şi plîngem.
IANKE: Apoi ştiam eu. Nu ți-am spus? Plîng si stau la tren! Noroc că nu mai trece decît un tren pînă mâine dimineață...
CADÎR: lanke bre, păcat mare facem ala gluma de la noi... Ana-Aniki tot la ziua plîngem. Asta plîns la inimă cădem... pîrjol la inimă facem... la piept ardem... boala la piept căpătăm... Asta plîns sămînța la ala oftică estem...
IANKE: Ei, taci din gură odată. Ce pofteşti să mai fac? CADÎR: Dai la ei voie. Călcam la inima o dată! Nu -avem frică de la gura haină care poate vorbeşte afară de la gard... la uliță. Acolo tot cîne lătram, tot lături vărsăm, tot gunoi estem... Grijim curat în casa. Voi estem, cum casa de la voi estem. Numai afară de la uliță, altfel vopsit estem.. Aici la înăuntru la fel de tot estem... degeaba alta cum. este căutăm. Bre lanke, frică gura de la lume avem?
IANKE: Dar nu-i vorba numai de lume. CADÎR: Atunci care frică estem, bre? Neamuri de la tine? IANKE: Dar n-am nici un neam. CADÎR: Atunci care frică estem? De la ala Dumnezeu al
vostru, frică estem? Răspunde bre!
IANKE: Dar şi asta... Şi la urma urmei ce mă tot întrebi? Ai ajuns judecător? Tu de ce nu te-ai însurat cu creştina ceea cu care te-ai iubit?
CADÎR: Eee! Asta bine vorbit, lanke! Asta moarte la inima mea fost! Şi Cadîr nu vrei, asta moarte de la

inima de la Ana estem!... Cadir ştii ce moarte eslcm.
Văzut la el. simțit la el. Viața păcătos de la Cadir,
cum icoană vede de la Ana. Şi Cadîr nu vrei... Şi nici : lanke nu vrei. şi nici Take nu vrei! Ascultă bre lanke, ;;:' tu t'ire supărat clacă fata de la ala Leibovici băiat vi rreştin iubeşte?
rIANKE: Dar dă-i dracului! Treaba lor! N-au decît să se : iubească!... -
CADÎR: Băiat creştin este, fata ovreică este. IANKE: Ei, si ce-mi pasă mie! Treaba lor!... CADÎR: Ovrei de la tine de la inimă, nu supărat foc? Bun!
Dacă Ana fata de la tine nu fost... Dacă nevasta făcut
Ana si nu lanke fost tata? IANKE: Ia nu mai vorbi degeaba. GADÎR: lanke bre, uite, tu! Zicem aşa: Take mort estem!
Şi Cadir venit aici cu lanke aşa spus: lanke bre...
Ana, fata de la Take estem... nu fata de la.tine. IANKE: Ce eşti nebun? CADÎR: Allah ştii! Aşa zicem! Nevasta al tău frumos ca
so.irele fost. Take frumos fost. Tu urît fost... Nevasta
al tău iubit Take... TAKE: Ia lasă, mă Cadîr... IANKE: Vorbeşte aşa nişte prostii, că-ți vine să turbezi...
_ori să mori de rîs. CADÎR: Nu rldem, lanke, răspundem... Ce facem? Fata
atunci jumătate creştin estem... Răspundem lanke! IANKE: Dir nu răspund deloc... La aşa o idioțenie nu
_ răspunderii!... CADÎR: Tu plecat. Armata făcut. Nevasta singur lăsat...
Aici Take singur fost cu nevasta al tău... TAKE: Ei luide, nu întinde gluma, turcule, că mă superi! IANKE: Ia stai, stai. te rog... lasă-1 să vorbească! TAKE: Ei. ştii că-mi place? IANKE: Dar ce, aci e vorba să-ți placă ție? Să-mi placă
mie... că aici e vorba de mine... TAKE: Ba mie mi se pare că-i mai mult vorba de mine...
228
229
IANKE: Şi mă rog de ce te superi? Ei ştii că asta e aşa
un lucru curios! Ai vreun interes să nu vorbească? TAKE: Dar n-are decît să vorbească! Poftim!... IANKE: Mersi l Ei, Cadîr, acxi zi mai departe, că ne-a dat
voie boierul să vorbim de nevastă-mea. TAKE: Tu eşti mai nebun ca el! Treaba voastră! Vorbiți
ce vreți!... IANKE: Tocmai asta vrem! Spune, Cadîr! Şi ce-a. fost
cînd am făcut eu armata? Câ-i adevărat, tu nu erai
însurat, si Cadîr era aici.
TAKE: Ei şi ce-s vorbele astea? Ce-i dacă era aici? IANKE: Te poftesc să nu țipi! Ori îl laşi să vorbească,
ori înțeleg tot! Şi atunci vă dau dracului cu fată cu
„tol!
CADÎR: Bun! Bun! Bun! lanke bre! Cadîr asta vrut ajungem! fata putem mărită cu creştin. IANKE: Ia lasă-mă acum în pace cu chestia asta. Mie
să-mi spui ce rost au to.ite bîiguielile de adineaori! CADÎR: Nu! întîi tu! Putem măritam cu creştin? Fata
jumătate creştin. Spune! IANKE: Dar ce mă priveşte pe mine? Mărit-o cu cine vrei!
S-o mărite el, poftim! Dacă-i a lui, ce mă mai întrebi
pe mine?
TAKE: Bine, mă Cadîr, ce naiba ți-a mai trecut prin cap? IANKE: Te poftesc pe tine'să taci,

că tu eşti mort! TAKE: Eşti nebun! (Se ridică si trece in stingă.) IANKE: Mă priveşte cum sîntl Cadîr, te rog să spui ce
ştii. Că tu trebuie să ştii ceva! (Lui Cadîr.) Spune!
Ce ştii?
CADÎR: Linişteştem, lanke, Cadîr nu ştii nimic. IANKE: Atunci ce bănuieşti? CADÎR: Cadîr nu bănuit nimic! IANKE: Atunci de ce spui că a fost ceva! CADÎR: Cadîr nu spui că a foşti IANKE: Dar poți să juri tu pe Mahomed al tău că n-a fost
nimic ?
CA Dl R: A! Asta nu! Asta numai Take putem spune! IANKE -(lai Take): Acu ce stai? Spune! TAKE .(supărat): Ai spus că sînt mort! Iată că sînt mort şi nu vorbesc!
IANKE: Ascultă. Nu vă jucați cu așa un foc! Treizeci de ani nici nu m-am gîndit că s-ar putea să... Şi acum îmi vîrîți în cap așa o idee...»că-ți vine să înnebuneşti...
TAKE: Bine, mă nătărău bătrîn, se poate să crezi tu așa
ceva?
IANKE: Nu așa! Nu mă lua pe mine așa. Te rog să juri! Să juri pe mormîntul nevestei tale şi pe mormintul nevestei mele!... TAKE: Ei poftim jur.
IANKE (domolit o clipă, dar imediat): Şi chiar dacă a fost ceva tu ai să juri...
TAKE (foarte serios, luindii-l de brațe): Mă, lanke! Uită-te ici în ochii mei... mă uit cu treizeci de ani de prietenie, înțelegi tu? Să mă trăsnească Dumnezeu în clipa asta, de-i adevărat o vorbă!
IANKE (o clipă, apoi răzbunător, violent, lui Cadir): Şi chiar dacă ar f'i fata lui, tot nu se poate mărita cu el, că-i soră, păcătosule! Iaca așa!
CADÎR: Da lanke bre, dar şi eu fost tînărl
IANKE: Ce? Acuma tu?
CADÎR: Nu cu nevasta al tău... nevasta al lui...
TAKE: Ia nu mai porni altă prostie...
CADÎR: Eu cunoscut nevasta al tău înainte de tu cunoscut la el... Asta tu ştim... iubit nevasta al tău, şi ea iubit Ja mine înainte...-asta tu ştim... «TAKE: Da, dar eu îmi făcusem armata...
CADÎR: Dar şi mult negustorie la Galați făcut... mult pe ala drum fost.
TAKE: Ei acu te rog să nu faci cu mine joaca pe care_ai făcut-o cu lanke! Te rogi
230
231
IA.NK.E: Dar ce, tu p?e%i că asta o face cu tine? Tot cu nune n face. Asta vrea sA dovedească că chiar fata dacă ar fi a ta, Ionel ar putea s-o reiel TAKE: Dar fata nn-i a mea. mă? IANKE: Dar de unde vrei să ştiu eu că ea mea? Poți tu
să juri!?
TAKE: Asta cum am să jur? IANKE: Apoi vezi! Vezi ce idee poate să vîre în capul
— unui om un ticălos de turc?
CADÎR: Lasem fata, luat Ionel! Bre lanke. bre! Ca di r ivtbeştem la voi. la toți voi iubeştem! C'.a viața lui iubeşlem. Asta tot. glumă fost... asta. încerca re. f os t. C-ulir vrem arătam la lanke; creştin, ovrei, turc. totuna estem.,. Acum nici lanke. nici Tako nu spus... ți n a data măcar... ala creştin, ala ovrei. Acum gîndit supărare făcut, înşelat copil pierdut... AscnStpm vorba la Ca di r unde lacrimă picat, unde inima 'tare bătut, unde nuca dinlăuntru la viață este... om este bre, nu ovrei, nu creştin, nu turc... Asta co.ijă estem... bună estem. dar nu nuca estem!... Cadîr ştim vorba de la Allah: nu păcat nuca ala fără coajă... păcat ala coajă fără nuc... lanke bre! pricepem inima de la batrin Cadîr?
IANKE (trezit din slnduri): Mai bine! Că dacă era fata lui Take, era soră cu Ionel şi atunci chiar nu putea s-o ia deloc! Şi era păcat! CADÎR: Ei,.facem la ei o bucuri e "mă re? IANKE: Ce zici. Take?
TAKE: Dă! Eu ce să zic... aş fi bucuros să limpezim lucrurile !

-IANKE: Da, dar ce te faci cu mahalaua? Ce-o să zică mahalaua?... Parcă văd că pățesc ce-a pățit păcătosul de Herşcu. Nu mai călca nici o gîscă chioară în prăvălie la el. Toți tîrguiau de alături! Să ajung la faliment ' ca el? TAKE: Da. Asta-i adevărat!
232
CADÎR: In mahalaua asta, numai voi doi negustori sintmi.... Altul nu venim... Creştin dacă supărat de la lanke cumpărăm... ovrei dacă supărat de la Take cumpărăm. Socoteala tot... tot rămînemi-,..
IANKE: Dar asta poate că nu-mi convine mie.
TAKE: De ce, mă lanke?
IANKE: Eu ştiu că ovreii mei or să cumpere de la tine — că sînt țîfnoşi. dar cine-mi garantează mie că creştinii tăi or să cumpere toți de la mine.
CADÎR: Voi la fel cîştigat pînă la astăzi... nu-i adevărat? Atunci o singură prăvălia făcut şi amîndoi... la jumătate avut!
TAKE: Asta-i foarte bine!
IANKE: Ei aşa da! Ştii că-i deştept dobitocul! Tot vroiam noi să facem o asociație.
TAKE: Şi atunci-spargem zidul de la mijloc...
IANKE: Că-i foarte subțire şi -mi costă mai nimic!
TAKE: Rafturile-s vopsite la fel...
IANKE: Şi tot trebuie să vopsim casele albe cum vor copiii. Vezi tu ce bine a ghicit Ana mea că trebuie să vopsim casa la fel?
TAKE: Şi ie,-e un magazin frumos...
IANKE: Ca în centru, mă rog! Ce? Nu sîntem lîngă podul pescăriei ?
TAKE: Şi deasupra o firmă mare...
IANKE: Aşa cu nişte litere, ne spun ei copiii cum.
TAKE: „Take şi lânke".
IANKE: Nu: „ianke şi Take"..
TAKE: Nu, cum am, zis eu, „Take şi lanke". Eu întîi, că-s mai bătrîn!
IANKE: Dar ere mă priveşte pe mine bătrînețea ta! Asta-i firma! Ce îi act de naştere? La primărie cu el! Ăsta-i comerț şi în comerț eu am început întîi!
TAKE: Da. dar prăvălia tot eu am avut-o întîi. Tu vindeai nasturi...
233
IANKE: Dar ce fel de nasturi vindeam... nasturi fără nevastă... patent... Şi ce importanță are dacă te poartă pe tine prăvălia, ori porți tu prăvălia... Ce infanteristul nu-i şi ei tot militar ca şi artileristul ? Ce ți-i puşca, ce ți-i tunul!
TAKE: Bine mă lanke! Gîndeste-te că eu am avut o mulțime de... de! Eu am avut întîi copil...
IANKE: Da, dar eu m-am însurat întîi...
TAKE: Eu am avut capital de la tata.
IANKE: Da, dar eu 1-am făcut singur. Ei şi la urma urmei eu îs negustor bun şi tu negustor prost.
TAKE: Ei, apoi dacă e aşa nu mai face tovărăşia cu mine şi gata!
IANKE: De ce te superi degeaba! Eu tot am s-o fac, dar pe firmă are să fie „lanke şi Take"!
TAKE: Dacă nu-i „Take şi lanke", nu-fac! .
IANKE: Bine, poftim! să fie aşa! Dar am să fac acum o propunere care te mulțumeşte şi pe tine şi pe mine, dar n-ai s-o primeşti!
TAKE: Dacă mă mulțumeşte o primesc!
IANKE: N-ai s-o primeşti!
TAKE: Dacă-ți spun c-o primesc.
TANKE: Jură c-o primeşti.
TAKE: Jur, poftim!
IANKE: Să scriem ovreieşte... că se citeşte de la dreapta! Ei vezi că te-ai jurat degeaba?

TAKE: Apoi dacă umbli cu prostii... mai bine, ştii ce? Hai s-o scurtăm. Să lăsăm pe copii să hotărască.
CADÎR: Asta tot acolo estem! Dar pe dos! Ionel vrei „lanke şi Take" şi Ana vrei „Take şi lanke"!
IANKE: Ce vrei? Omul bătrîn spune femeii îmbracă-te si omul tinăr îi spune dezbracă-te! Şi femeia ia fel bărbatului! Asta-i de cînd lumea...
TAKE: Bine, bine, dar vorba-i ce facem?
CADîR: Ala mica hîrtiuța la fes... Cădîr scutur... Cadîr trage!
234

IANKE: Ei poftim, haide şi-aşa! Vrei?
TAKE: Dar fie şi-aşa (Asază foițele în fes.)
CAD IR (arăttnd)': Take...
IANKE: Ei bun... si acum lnc-o dată...
TAKE: De ce? Gata!
IANKE: De ce gata? Ia nu mă lua pe mine aşa! N-a fost
, vorba de trei ori? Ce vrei să mă faci mincinos? TAKE: Hai mă de trei ori! CADÎR (scoale bilețelul): lanke!
IANKE: Ei, vezi, aşa! Acuma-i bun! Ei, va să zică: „lanke
şi Take" l TAKE: Eşti nebun.
IANKE: De ce nebun. N-am hotărît că întîia oară n-a fost bun? Ce faci aşa nişte ochi! Dacă te-ai ramolit şi nu mai ştii ce spui, te priveşte!
TAKE: Hai şi a treia oară!
IANKE: Ei haide, să nu zici că nu vreau eu!
CADlR (scoate biletul): Take!
IANKE: Nu se poate! Să ştii că a fost o greşeală! Ia cată şi vezi, nu mai este unul? Ei aşa, vezi! Uite: lanke! (Pufneşte in ris.) Dă-o dracului măi. Aşa nişte oameni serioşi ca noi se joacă în hîrtiuțe cu turcu? Parcă scoatem bilete de papagal! Lasă, ne odihnim bine si mîine dimineață facem înc-o dată. Poate că iese mai l adevărat!
TAKE: Mă miram eu să fii şi tu serios o dată!
IANKE: Ei ce vrei? Am învățat de la tata o vorbă mare. Cică nenorocirea e b persoană foarte delicată şi foarte pretențioasă. Cînd dă de un om supărat şi încruntat, îndată ziee: Poftim! Aici e! Mă aşteaptă. Dar cînd dă de unul vesel, zice: Pardon, am greşit... şi se duce Ia altul! Uite-o că vine!
TAKE: Cine?
IANKE: Nenorocirea! Baba Safta! Ei cum să nu rid?... Şi să vezi că se duce la altui!
235

SCENA 8 --I AN Klî, TAKE, CAD î R şi BABA SAFTA
BABA SAFTA: Bună seara. Dom' Take, la dumneata am
venit!
. IANKE: Nu ți-am spus eu? TAKE: Ei şi ce vrei de la mine? BABA SAFTA: Apoi, avem ceva de vorbit. TAKE: Spune. BABA SAFTA: Că au pot spune aşa... îi lucru cam anevoie si nu-i bine de tspus față de toată lumea. IANKE: Mă rog, dacă-i nevoie eu pot să surzesc urgent.
Numai să nu mă trimiteți în casă, eă-i ca.ld şi nici la
tren, că nu mă duc! TAKE: Lasă. stăm noi de vorbă aici, deoparte, şi n-ascultâ

nimeni!
BABA SAFTA: Mă rog, cum vrei dumneata. TAKE: Hai. spune. BABA SAFTA: OT, tasâ-mă să stau pe prispa asta şi să-mi
trag sufletul... IANKE: C'?, ai înnebunit, babo? Vrei să-ţi tragi sufletul
pe prspă la mine? BABA SAFTA: Apoi dumneata şi cînd ai să mori ai să
rîzi... IANKE: Unde să Dumnezeu! Te pomeneşti că se supără
şi se duce la alta... BABA SAFTA: Dar se mai întoarce, n-avea dumneata
grijă, jupi ne... IANKE.: Uite, dacă te învârteşti pe lîngă dînsa, cum ii
ştii obiceiurile..7" TAKE: Ei acum termină şi tu, că femeia a-venit cu treabă
aici. Las-o să-mi spuie ce are de spus. IANKE: Mă rog, ce? O opresc eu? TAKE: Spune, 'babă.
BABA SAFTA: Să spun. Dar nu ştiu cum .ciorilor să încep,
mi-i că te-i supăra... IANKE: Nenorocirea! N-am spus eu? TAKE: Ei. taci odată din gură!
BABA SAFTA (îneci): Dar să ştii. maică, un lucru. Dacă
ţi-o fi o supărare uu-s eu de vină. Eu vreau să-ţi fac
un bine, maică... asta-i. Nu care cumva să crezi că
mă dau şi eu de partea lor. TAKE: Dar c'e-i? " BABA SAFTA: la păcătoasa asta de lume... vorbeşte si
'nu se mai satură.;.
IANKE: Ei. acum ce se leagă de mine? TAKE: Ia taci, mă, din gură. Dar de ce e vorba, babă Saftă? BABA SAFTA: Ia. de flăcăul dumitale şi (mai încet) de
fata jupînului. E adevărat? TAKE: Ce să fie adevărat? BABA SAFTA: Că or să se ia? TAKE: Şi cine ţi-a spus asta?
BABA SAFTA: Ei. Doamne! S-a auzit! i\u ştii dumneata? Vorbele bune nu se aud. dar cele rele bată-le pustia, nici n-au apucat să scape de pe gura omului şi au şi făcut aripi... Şi creştinii noştri îs-tare supăraţi,'maică, aşa să ştii dumneata. E mare păcat, dom' Take, să nu le-dai voie cumva, că se rnînie Cel de sus!...
IANKE: Ce vorbeşti? Parcă Dumnezeu n-are altă treabă • decît să vorbească cu aşa una ca ea...
TAKE: Ei acum. bre lanke, chiar te rog să sfîrşeşti, că nu mai e de glumă. Uite că a început să se 'amestece m ihdlaua în casa mea şi începe lucrul dracului.
IANKE: Bine că ai băgat şi tu de seamă...
TAKE: Şi. mă rog, ce pofteşte lumea de la mine, babă?
BABA SAFTA: Ei parcă dumneata nu ştii. Am auzit că vrei să-i dai voie flăcăului?
TAKE: Ei si?
236
BABA SAFTA: Apoi nu-i bine! Că oamenii pun la cale tot
felul de lucruri... că s-au \rorbit să nu mai cumpere
nimic de la dumneata... dacă se întâmplă una ca asta!
IANKE: Ei foarte bine! O să cumpere de ia mine! Pierd
eu .ceva?
BABA SAFTA: Dumneata nu, dar pierde ei, maică... şi-i
păcat. Şi pe urmă, mă întorc si altfel. Dar ce?
Dumnealui nu-i suflet de creştin? Curn are să facă
una ca asta. Să-si nenorocească frumuseţe de băiat!
IANKE: Dar ce, băiatul lui nu-i de nasul fetei mele? E
aşa un nobil mare, că i se strică singele? TAKE: Şi-acum ce te legi de băiat? IANKE: Dar ea ce se leagă de fată? TAKE: Dar acu nu-i vorba de fata ta. Acu e vorba de mine.
Lasă-mă în pace cu fata ta cu tot! IANKE: Aşa? Ei, foarte bine! De ce n-ai spus-o de la început.

Asta voiam si eu. TAKE: Bine că recunoşti că asta voiai. Atunci ce mai încurci lumea de pomană.
IANKE: Iote la el. Cică eu încurc. Mă rog, vrei să te descurc. Iote că te-am descurcat si gata! Du-te, mătuşă, şi spune la toată lumea că nu dau fata, şi gata! TAKE: N-o dai? N-o da! Ce, ți-am cerut-o eu? IANKE: Dar ce, mă rog, ți-am vîrit-o eu pe gît? L-am tras eu pe plodul tău de mînecă? Dar lasă-mă în pace cu ei. Nici nu mai vreau să aud de ei. Am terminat. TAKE* Aşa! Apoi dacă-i aşa, am terminat şi eu. Scurt. IANKE: Foarte bine!
BABA SAFTA: Ei bun! Va să zică nu-i dai voie? TAKE: Dar cine a spus că-i dau voie? IANKE: Va să zică, spui serios că nu-i dai voie?... TAKE: Spun ce-mi piace! Ascultă, babă! Să mă lase lumea aceea în pace, auzi? Că vezi dumneata, am început să cam miros cine-i lumea aceea care vorbeşte. Nu-1 d'au după nici o fată dia mahalaua asta, aşa că toate supărările îs degeaba. N-am nevoie de peţitoare...
BABA SAFTA: Dar cine a spus, maică...
TAKE: Te rog să mă laşi în pace că-ți cunosc şi măselele din gură...
IANKE: Eşti un dobitoc, va să zică nu cunoşti nimic!
TAKE* Ba cunosc al dracului, că de m-or scoate din sărite, încep să-mi aduc aminte de unele de pe cînd eram tinăr şi tot dădeam prin cotloanele de sub dealul mare [do] băiatul lui Frachtmann Chiristigiul...
BABA SAFTA: Eh!... Maică... dom' Take, dar erau prostii de tinerețe, bată-le"pustia... Dar ce, m-am cununat cu el?
IANKE: Da, dar tot ai izbutit să faci un copil cu ei.
BABA SAFTA (jignită): Apoi îmi pare rău, jupîne, că vorbeşti aşa! Eu îmi trudesc sufletul ca să fac cum-e bine şi dumneavoastră vă bateți joc! Să mă bată Dumnezeu dacă mă mai amestec! -
IANKE: Aşa să te audă Dumnezeu!
BABA SAFTA: La urma urmei, nu-s copiii mei...
IANKE: Uite că a băgat de seamă-!
BABA SAFTA: ...dar nici ai dumneavoastră nu-s...
IANKE: Ce?
BABA SAFTA: Apoi chiar aşa! Dacă-i lăsați să se nenorocească, are să aibă dreptate lumea să spuie că nu v-ați purtat cum se poartă omul cu copilul lui! Bună seara! (Pleacă.) pANKE: Ce? Ce? Şi asta începe?
SCENA 9 TAKE, IANKE şi CADÎR
IANKE: Mă dobitocule, n-auzi ce spune? Ce taci aşa ca o scîndură de la duşumea? Ce, acu are să înceapă toată lumea la chestia «sta?
TAKE: Şi eu îs de vină?
238
230
IANKE: Ba mi! împăratul Franz-Joseph. Taci ea o furculiță -fară dinți şi are să creadă toată lumea că dobitocul cu coarne îs eu.
TAKE: Mă, multe prostii ai spus tu in viața la... IANKE: Eu le-am spus, dar mi se pare că tu le-ai si făcut... TAKE (scos. din fire): Ei, dar pune capăt odată, pentru Dumnezeu!
IANKE: Ei şi acu, ce te superi? TAKE: Dar cum să nu mă supăr, cind nu vrei să stai şi tu cinci minute să te gindesti! IANKE: Ei ce vroi, eu nul gîndesc mai repede. TAKE: Te gindesti. pe dracul îți turuie gura ca la o moară hodorogită si nu-ți dai scama ce buclucuri ne aşteaptă! IANKE: Nu ne aşteaptă nici un bucluc... ce să ne aştepte?
Ei, si chiar dacă ne aşteaptă buclucuri, ce sint eu de vină?

TAKE: Dar eine-i de vină, eu? IANKE: Dar cine, eu? Ai vrut să facem negustorie alături...
Uite ce faliment prima a ieşit! TAKE: Apoi da, că eu îs de vină că ai făcut fete. IANKE: N-aveai decît să faci şi tu, dacă aveai aşa o destep-
tăciune! -TAKE: Vezi că eu apucasem să fac, băiat. IANKE: De ce te-ai grăbit? TAKE: Ia du-te la toţi dracii şi lasa-mă in pace! IANKE: Am să mă duc, să crezi'tu că am-să,mă duc. Dacă
mă faci tu pe mine de vină de tot ce s-a întimplat...
atunci mă duc şi gata! Cu fată cu tot mă duc! Aşa
să ştii tu!
TAKE: Dar umblă sănătos! N-am să mă omor eu din pricina fetei tale! IANKE: Dar aşa să am eu bine dacă am să mă spin zur
din pricina băiatului tău! TAKE: Dar nu te roagă nimeni! IANKE: Dar chiar să rogi! ,
240
TAKE: Decit un lucru să ştii. Dacă nu te gîn des ti bine
ce faci. şi de se întîniplă să iasă vreo nenorocire, uita-te • ici în ochii mei. Mă jur pe mormîntul tatii şi al mamei
că las tot, şi prăvălie, şi casă, şi mă duc în lume...
(Iese pe uşa casei.) IANKE: Foarte bine. Am să cumpăr eu rnai ieftin!
(Take, supărat, intoarve spatele şi iese.)
-'••' SCENA 10
IANKE, CADÎR
IANKE: Du-te dracului... J-ai auzit? Cică eu vorbesc prostii. După treizeci* de ani vrea să plece. Vrea să lase şi prăvălia, şi casa, şi pe mine şi să plece. Foarte comod!
> încalţe să mă taie si pe mine bucăţele şi să dea foc la casă si gata! (Deschide uşa lui Take.) Du-te dracului! Aşa un prieten, nici n-am nevoie! Dobitocule! Ce crezi? Pentru trei sarmale? Pot să fac si eu trei sarmale! L-» urma urmei ce. crezi c-am să mor? N-am să
'"^ mor! Mi-u murit şi nevasta şi n-am murit... Dacă aşa o prietenie ai tu pentru mine şi poţi să mă laşi singur, singur de tot, foarte bine!... Ei am să mor! (Acelaşi joc.) Şt ce-ţi pasă ţie dacă am să mor? Am
* să mor fără prieteni. Ce te priveşte? N-am nevoie şi : gata de aşa un prieten ca tine... Dobitocule! Du-te
• dracului! Ei poftim!... Acum vine Iţic — vine nenorocirea... eram sigur. Acum îs supărat eu... vine la ,gşp mine. De ce să nu vie la mine? Vii la mine, nu-i aşa?
SCENA 11 ÎANKB, CADÎR şi ILIB
ILIE: Şi de ce să nu viu la tine?
IANKE: Asta zic şi eu. Eram sigur! Ei hai, vorbeşte!
ILIE: Am să vorbesc!
19 -- Teatru -<- V. I. Popa
241
IANKE: Bine faci! Dar vorbeşte mai repede, ca să scapi
ILIE: Te rog să fii serios!
IANKE: Nici acum nu-s serios? Ei atunci nu pot să fiu serios! M-a *ăcut Dumnezeu aşa un om că nu pot să fiu serios! Si asta înseamnă că Take are dreptate si eu sînt un prost. Ş-a supărat! Şi zău degeaba s-a supărat... Aşa să am eu bine dacă am vrut să se supere. De \inde să ştiu eu că e aşa o bubă coaptă? Mă Iţic, mă! Pardon... mă Ilie, tu eşti om deştept. Spune şi tu. Aşa un prieten ca Take poate să plece şi să mă lase singur de tot? Şi ce vrea el să fac eu singur de tot? Să mă spînzur? Bine, mă spînzur! Dar de cîte ori am să mă spînzur, ce crezi că merge de multe ori? Ei şi pe urmă? Dacă avea de gînd să mă lase, n-avea decît să mă lase cînd eram tînăr, nu acum, cînd am ajuns aşa un măgar păcătos, care plînge ca o oaie. Dacă nu vrea să dea

băiatul, n-are decît să nu-1 dea... ce? Am să-1 omor? Dar dacă vrea să-i dau fata, i-o dau. Dacă ei se iubesc înseamnă că vrea Dumnezeul Şi cine are să zică nu, cind a zis Dumnezeu da?
ILIE: Comunitatea!
IANKE: Cine?
ILIE: Comunitatea! Ce eşti nebun?
IANKE: Nu, sînt surd. Cine ai spus? Comunitatea? Dar ce amestec are Comunitatea? Eu am făcut fata cu Comunitatea, stai puțin să mă trezesc ce .e cu Comunitatea. De ce vorbeşti tu de Comunitate?
ILIE: De ce vorbesc? Vorbesc, fiindcă m-a trimes Comunitatea să vorbesc.
IANKE: Iote, iote! Şi aşa o mare secetă a fost că n-a găsit alt măgar să trimită?
ILIE: Te rog să vorbeşti cu respect, că eu vorbesc oficial!
IANKE: Ce spui? Ştiam că vorbeşti jidoveşte... Şi aşa unul ca tine poate să vorbească oficial? Şi mă rog, ce-ai să vorbeşti oficial?
ILIE: Am să vorbesc, că Comunitatea nu-ți dă voie să-i
dai fata lui Ionel!
IANKE: Bine! Şi dacă eu tot am s-o dau, ce recoltez eu? ILIE: Ai să recoltezi aşa un mic faliment sigur! Că nu mai
cumpără nimeni de la tine! IANKE: Ei, bruvo! Tot m-aleg cu ceva! Ei şi dacă nu dau
faliment? ILIE: Şi ce, la o mare' supărare, crezi că un mic foc nu se
poate pune?
IANKE: Ce vorbeşti?... ca la Haim Rabinovici? ILIE: Chiar aşa!
IANKE: Şi dacă eu îs asigurat pentru foc? ILIE: Dacă eşti asigurat pentru foc, tot nu eşti asigurat
pentru concurență.
IANKE: Ei si dacă m-am asigurat si pentru asta? ILIE: Tot ai să închizi prăvălia...
IANKE: Ei dacă am s-o închid şi deschid alta în asociație cu Take...
ILIE: Şi dacă Comunitatea ajută un alt ovrei să deschidă alături... - . *
IANKE: Şi dacă ii dau eu foc? Ce se întîmplă?
ILIE: Deschide alta, că şi el o să fie asigurat şi gata!
IANKE: Ei comedie! La toate s-a gîndit madam Comunitatea asta! Aşa o cucoană teribilă, mai să pui mînă în foc că-i bărbat! Şi la aşa un bărbat pot să-i dau chiar pe Ana! Nu cumva îl cheamă Ştrul?
ILIE: Ei, te rog! Fără aluzie! Eu vorbesc aici oficial!
IANKE: Aşa, zău? Şi cine mă rog Ae-a făcut oficial, Ru-hălă?
ILIE: Te rog!
IANKE: Dar acu te rog eu, că am înțeles ce şuruburi pui tu aici. Ce crezi că n-am aflat ce negustorie învîr-teşti tu, pezevenghi ule, de cînd a venit fata şi pînă acum? Aşa crezi? Şi pe baba Safta cine a trimis-o? Ce crezi că n-am ştiut că ai trimis-o tot tu? Ai noroc
242
243
; că nu port crini-în ogradă, că te-aş da afară cu cîirm, auzi tu, păcătosule!
ILIE: Aşa o politeță de ovrei ai tu în vorbă?
IANKE: Te poftesc să nu mă faci să-ți arăt eu.ție ce politețe de ovrei am eu pentru tine, că pe urmă îi răii,
ILIE: Te rog arată!
IANKE: Fii deştept si nu mă aţîţa!
ILIE: Ei, am să fiu deştept, dar tot am să te aţîţ! Poftim' Crezi că mi-i frică? N-are de ce să-mi fie frică!
IANKE: Mă! . • • .

ILIE: De ce să-mi fie frică de aşa unul ca tina? Pentn că ţipi? N-ai decît să ţipi, că ţip şi eu şi gata!
IANKE:'Mă Iţic!
ILIE: Nu-i Iţic! Comunitate!
IANKE: Nu fi. prost!
ILIE: Nu sînt prost, sînt Comunitate!
IANKE: Aşa? Eşti Comunitate? Şi mă rog cum eşti'clnd eşti Comunitate? Tot aşa cum ai fost la Nicorest1 după vin? Ce crezi că nu ştiu? Păcătosule!
ILIE: Şi taci odată! ,
IANKE: Nu vreau să ^ac!
ILIE: Vorbeşte încet, ce eşti prost şi nu înţelegi! Din.parte& mea fă ce pofteşti. Şi eu aş face ca tine. Ce-s eu de vină dacă Ruhălă e aşa eu o ambiţie la fata ta. S-o ia dracul de femeie... toată săptămîna a umblat[TJe acu asculţi-la gard. Ce vrei să am bocluc?
IANKE: Dar ce vrei să-1 am eu? De ce vă amestecaţi voi în casă la mine? Ce, eu mă amestec în casă la voi! Ce vreţi voi să ştiţi ce se petrece aici? Ce, eu umblu să ştiu ce se petrece la voi cînd te bate Ruhălă si te vîră sub pat?
ILIE: Eh! te rog... eşti aşa un om indiseret, că mă şi supăr!
IANKE: Ei bravo! Supără-te si tu! De ce să nu te superi? Numai cît trece un om pe lingă mine şi gata s-a supă-, rât... Toţi ş-au supărat! Bine că nu-s eu. supărat! Am să fac explozie de atîta bucurie! ' .
iLIE: Dar de ce te amărăşti? Ce eşti aşa copil? Fă ce pofteşti! IANKE: Cum să fac ce poftesc, cînd mi-aţi ridicat mahalaua în cap? Eu cu ce trăiesc? Copiii cu ce-i hrănesc? Am muncit o viaţă întreagă ca să ajung la bătrlneţe sa dau faliment? Ei bine! N-am să mărit fata. Am s-o omor, dacă aşa vreţi voi.
[LfE: Dar ce te potriveşti? Lasă-i dracului pe toţi... IANKE: Tocmai tu vorbeşti?
ILIE: De ce să nu vorbesc? Poate că şi eu aş face la fel dacă aş f i în locul tău... Fă ce pofteşti, dacă-i fata ta... IANKE: Dar de ce să nu fie fata mea? ILIE: Mă rog. n-are decît să fie! Ce mă priveşte pe mine! IANKE: Da mă priveşte pe mine, dobitocule! Poftim că a început şi el! Dar ce vreţi cu mine pe ziua de azi, vreţi să mă înnebuniţi?... Mă rog, îi fata mea ori nu-i fa ta mea ? ILIE: Ce întrebi aşa ca un prost? Dacă nu ştii tu, de unde
vrei să ştiu eu! IANKE: Da eu de unde vrei să ştiu? Poftim! Şi să vezi
că toată mahalaua vorbeşte ca el.
ILIE: Dar dă-o dracului de mahala, ce-ţi pasă de ce vorbeşte?
IANKE: Dar cum să nu-mi pese? Cum să nu-mi pese... că atunci oricum aş face tot nenorocire iese. Dacă n-o mărit cu Ionel înseamnă că-i a mea şi-o omor... dacă o mărit înseamnă că nu-i a mea şi mor eu... Şi uite cine-mi aduce mie nenorocirea în casă... Uite de la ce păcătoşi... De ia dobitocul aista şi de la Ruhălă... ILIE: Iar te-ai supărat?
IANKE: Nu m-am supărat. Am înnebunit! Voi m-aţi înnebunit... Să fiţi voi ai dracului de păcătoşi că de asta nu vă iert. Auzi? Şi acu te poftesc imediat să pleci de-aici că stric o masă pe tine! M-aţi înnebunit! ILIE: Ei, stai că plec... poftim plec! IANKE (în urma lui): Şi să ştii că n-am nevoie de voi... şi puţin îmi pasă dacă nu cumpăraţi... Şi puteţi să-mi^
244
245
daţi şi foc, păcătoşilor! Şi ştii tu, să-ţi spun una: ri, vă ferească Dumnezeu să mă fac şi eu antisenui! (Istovit.) Am să înnebunesc! Cadîr bre, am să înnebunesc! Şi daeă-i vorba că tot trebuie să înnebunt^e, cel puţin să înnebunesc cu folos. Am să dau f s:»! I-o dau. Acum s-a terminat, şi-i însor şi gata l (Ilie a dispărut.)
SCENA 12 IANKE şi CADÎR .
GADÎR: Asta nu bun, bre. Asta acum nu bun! Primejdie mare la voi estem. Lume supărat tare apoi estem. Nu cumpărat nimic prăvălia... alta făcut... greu! Primejdie mare la voi...

IANKE: Crezi?
CADlR: Cadîr bine gîndit si scăpare bun găsit, voi trebui copii lăsam fugim... departe voi. Bani dat la ei... ei fugit sus la tren... puf, puf... iute mergem... la ceas Galați ajuns... voi nimic ştiut... La lume spus: voie nu dat şi copii singur, fără voie, plecat... AtuncHumea nu supărăm.... nenorocire estem.. lumea bun la nenorocire de la om estem... nu supărat arătam... Pricepem, lanke bre?
IANKE: Aista e aşa un plan... că-i o idee bună. Dar poftiml Ce facem cu Take? A spus că nu mai vrea el.
CADÎR: Take nu vrei! Take nu vrut de la capăt... El aî bucluc la inimă... el ai negru la inimă... batrin bucluc.., El nu vrei faci fericire la copil!
IANKE: Dar ce? Vrea să-şi nenorocească copilul?
CADÎR: Nu ştii!
IANKE: Dar el nu pricepe că-1 nenoroceşte! Cum să facă el o treabă ca asta? Ce nu-i copilul lui? l Ei, dobitocul! Apoi chiar că ar avea dreptate lumea să zică că nu-i
al lui... Tot nu seamănă eu el... nu-i aşa că nu seamănă? Şi mai bine că nu seamănă cu aşa un dobitoc!
CADÎR: Ionel nu copil de la Take estem!
IANKE (uluit): Ce spui?
CADÎR: lanke. frate! Ascultăm Cadîr! El spunem acum lucru, taina mare! Ionel copil de la Cadîr estem...
IANKE: Ce vorbeşti? Săracul Take! Aşa o surpriză pentru el...
CADÎR: El nu ştii... el nu trebuie ştim, lanke, juram, la Take nu spunem. ~ '
IANKE: Şi el nu ştie?
CADÎR: Nu ştii... bănuit numai. Asta negru la inimă la dînsu estem!
IANKE: Ei, şi cum ai putut tu să faci aşa un lucru, bre Cadîr?
CADÎR: Eh! lanke bre! Cadîr tînăr fost, nevasta de la Take tînăr fost! Singur azi mine rămas... Take afaceri Galați! Inima păcătos păcat făcut... Asta adevărat estem. Take la Ionel nu mult iubeştem... el inima îndoit estem. El bani de fuga nu dani; el voie nu dam, el ajutor nu dam. Nu aşteptam. Dăm noi; lanke bre, prumute la mine douăzeci mii lei.
IANKE: Ce să faci cu ei?
CADÎR: Cadîr dai la Ionel... copil de la el! Cadîr n-ai bani... dar Cadîr munceştem, tot la viață munceştem... la lanke înapoi dam.
IANKE: Ce să te împrumut pe tine? Lasă că am eu grijă să dau fetei! Ce, crezi că n-am să dau? Ce, eu sînt Take?... Ce? Eu?... (Şi deodată face ochii mari.) Ei comedie! Dar te pomeneşti că... Te pomeneşti că-i adevărat cu fata. Ei, aşa o poveste ar fi teribili
CADÎR: Ala nu adevărat.
IANKE: Ascultă, Cadîr, te rog să nu glumeşti cu mine. Scoate ghimpele ăsta din inima mea... că eu singur nu pot să-1 scot... Şi degeaba jură Take, că tot nu pot Bă-1 scot. Ana e fata mea? Adevărat că-i fata mea?
248
2.47
CADlR: Asta ştim Cadîr! Bine ştim! Pe Allah juram! i avem frică lanke bre! Ala al tău fata estem! Acum dui bani la Cadîr?
IANKE: Acum de ce să nu-ți dau! Şi drept să-ți spun,, am aşa o fericire... nu ştiu... se duce o fată, dar parcă o clştig... Parc-a înviat din morți... Şi zău că-mi'pare bine şi de Ionel că-i amestecat... Parcă se bagă de seamă mai puțin... Devine o căsnicie aşa ceva mai internațional,.. Săracul Take... de el îmi pare rău! Dar dă-1 dracului, că dacă nu era aşa, îmi nenoroceam fata. Tot răul cu cîştigul lui. Eu mă duc să aduc banii şi să-i dau fetiței.
CADÎR: Şi tot la el dai şi pentru Cadîr... Spune asta de la Cadîr... pentru Ionel. Eu chemam Ana, apoi plecam acasă... (lanke intră în casă.)

SCENA 13 CADÎR, apoi TAKE
CADÎR (bale uşor în geam): Take bre, unde estem? Cadr<-
vrei vorbim ceva la tine. TARE: Ce?
CADÎR: Intram în casă... TAKE: Mai bine aici... că băiatul cel mic n-a adormit.
_Ce-i ? CADÎR: Take bre! Ala copii... trebuie fugim... cu tren
acum fugim!... TAKE: Aşa m-am gînclit si eu. Zicem că n-am vrut să-i
c ăsătorim si au fu gi t! CADÎR: La tine inima îndoită estem. Cadîr ştim tu f rât'
la lanke fost... dar inimă la tine tot-îndoit estem
Tu credeam ala casa de la creştin cu ovrei nu bu?!
estem. Frică avem. Mare frică avem.
TAKE: Ei. ce să-ți spun, mă Cadîr,.. ai dreptate. Aşa cu
capul mă gîndesc că n-ar avea rost teama... dar mi-e
teamă, ce vrei?
CADÎR: N-ai frică... Ana nu ovrei estem. TAKE: Ei nu mai spune? Şi de unde ştii? CADÎR: Fata de la Cadîr estem'. TAKE: Săracul lanke! Şi el ştie? CADÎR: El bănuieşte numa. Ala inimă la el îndoit estem!
El nu vrei dai Ana! El ovrei ala gura de la el spune...
ala inima nu vrei! Ajutam copii fugim... Astăzi fugim...
prumuta la mine douăzeci mii lei dai la Ana... TAKE: Na, că iese lanke din casă... Hai încoace să vorbim-
Poate că o fi adormit băiatul cel mic.
(Ies amindai.)
SCENA 14 IAKKE, apoi ANA cu IONEL şi TAKE - chemî'ndu-i.
IANKE: Ana!
ANA: Da!
IANKE: Vino încoace!
ANA: Ce-i papa?
IANKE: Uite ce-i. (Şi arată banii.)
ANA: Papa! (îi sare de gît.)
IANKE: Iote, iote! Cum se cunoaşte că eşti fata maică-ti...
cum ai zărit un pachet de hîrtii, mi-ai şi sărit de gît!
Aşa! Aşa!... Sărută pe ovrei aista bătrîn... că el îi
tatăl tău. nu-i aşa?
ANA: Da, da, e papa al meu... Am înțeles tot. IANKE: Ai înțeles şi tu? Bravo! Vino să te sărut... şi du-te
de-ți fă bagajele, dar să nu vadă Take. IONEL: Bravo, nene lanke! IANKE: De ce nene? Poți să-mi spui si tată... IONEL: Da, tată... (lese.) '
248
249
lANKE: Ei aşa! Tatăl... tău! Şi el te lasă să pleci. Si-i rup! inima că ți-i tată, nu-i aşa? Spune?
ANA: Da.
IANKE: ...Dar te lasă să pleci;ca să fii tu fericită si să
nu mai plîngi... şi să nu te mai gîndeşti la tren... nu
mai întreba... cum si ce... că a fost greu, dar ce nu ar
• fi făcut un tată ca mine, că doar ți-s tată, nu-i aşa?
ANA: Da, papa.
IANKE: Ei bravo! Dacă zici tu, te cred... Tu trebuie să i ştii... dar păcătosul de Take nu-1 lasă pe Ionel... nu te speria. Fugiți fără să afle. Am să fac eu aşa că nici n-are să-i pară rău cînd o să-i spun ce-am aflat acum... E o chestie mare... dar în sfîrşit, asta-i altă treabă! Şi uite, iei să-i

dai lui Ionel de la Gadîr. Şi-acum durte şi fă geamantanul repede. Ţi 1-am pregătit eu,... tatăl tău... şi să ieşiţi pe din faţă, că am deschis oblonul... si să fii fericită si să te gîndeşti că-s bătrîn si păcătos şi că te iubesc... că eşti fata mea... şi du-te şi lasă o scrisoare că ai fugit... Asta-i un fel de certificat. Şi în colţ v-am oprit o trăsură, ca să vă duceţi la tren... Acu puteţi să vă duceţi la tren... (Din prag Ana se mai întoarce o dată, îl sărută şi iese repede.)
SCENA 15 IANKB, TAKE
IANKE: Şi dobitocul cela de Take stă In casă! Să vezi că încurcă lucrurile şi nu pot copiii să fugă... şi nu au decît un sfert de ceas... (Strigă.) Take! Take l
TAKE (ieşind): Ce-i?
IANKE: Ce stai în casă? Pe aşa o vreme? Nu-i cald în casă?
TAKE: Ba da. Am şi năduşit!
IANKE: D-apoi eu../E, ce sâ-i faci! Greu...
TAKE: Greu!

IANKE: Dacă aşa a fost să fie!... Dacă a vrut Dumnezeu
aşa!
TAKE: Ai dreptate... Nici nu ştii citâ dreptate ai. IANKE: Poate că tot ştiu... TAKE: Nu, nu ştii... IANKE: Cadîr,unde-i? TAKE: S-a dus acasă, să se culce. IANKE: Eh! Lui ce-i pasă! TAKE: Adevărat! IANKE: El n-are copii! TAKE: N-are!
IANKE: Oricum ia şi el parte... TAKE: Ei da, se şi'cade. IANKE: Sigur că se cade... au crescut pe lingă el, pare-ar
fi puţintel şi copiii lui. TAKE: Da, ai dreptate, (îl vede pe lanke tresărind.) Ce-i?
Ce ţi s-a părut?
IANKE: A! Nimic! O trăsură s-a depărtat. TAKE: Da... uite... nu se mai aude... IANKE: îhî...
TAKE: S-o fi ducînd la gară. IANKE: Te pomeneşti... nici n-ar avea unde să se ducă
la ora asta. TAKE: Da.
IANKE: Acuşi trece şi trenul. TAKE: în cît'eva minute. IANKE: Şi gata, se linişteşte. ETAKE: Se linişteşte.
SCENA 16 TAKE, IANKE şi CADÎR,
TAKE şi IANKE: Ce e?
CADÎR: întllnit copii amîndoi! TAKE şi IANKE: Unde? Cun
250
251
CADÎR: Af ar la trăsur, încolo plecat! Ei asta scrisori dat,
la tine Tanke... la tine Tako. . » TAKE şi IANKE (citesc scrisorile -şi joaca ieatru): Piil
Aaa! : IANKE: Ce nenorocire! TAKE: .Grozăvie! IANKE: Au fugit copiii l TAKE: Da, au fugiţi IANKE: Ei, ce facem? TAKE: Ce să mai facem! IANKE: Dacă ne-am duce după ei la gară? TAKE: Da, haideml IANKE: Haideml
TAKE: Stai l Trece trenul I • IANKE: Trece tremn? TAKE: Uite! Uite colo! IANKE: Ei trebuie să fie! Fă semn cu batista dobito-
cule... Fă semn cu batista dobitocule! (Dar d n-are
batistă şi face semn cu mina.) De ce n-aii răspuns? TAKE: Poate că nu ne-au văzut. IANKE:

Aşa de repede? TAKE: Aşa se uită... IANKE: Nu se poate!..,
TAKE: Aşa am uitat şi noi! ' IANKE: S-au dus! TAKE: S-au dus!
(Şi acum pling amîndoi în voie.) CADÎR: Lăsam, bre! Nu mai plîngem bre! Copiii torcem fericit... şi voi fericiţi şi ei fericiţi şi eu fericit... TAKE şi IANKE (amîndoi deodată): Şi tu? " IANKE si TAKE: Şi el!
TAKE si IANKE (odată amîndoi): i
f
TAKE: Spune! IANKE: Nu, spune tul
252
, Mă Takel

TAKE,: Mă frate,: acum că au plecat copiii, să dăm cărţi k pe faţă cu turcu.
IANKE: Asta voiam şi eu! • TAKE: Copilul îl iubeşti, nu numai pentru că 1-ai făcut. li iubeşti şi cînd 1-ai crescut şi 1-ai îngrijit. Aşa că
asta nu schimbă mare lucru!
IANKE: Foarte adevărat! Şi noi ne-am făcut datoria! TAKE: Dar turcu nu şi-a făcut-o! IANKE':' Şi nu şi-a făcut nici datoria de prieten! TAKE: Va să zică ştii ? IANKE: Asta voiam să-ţi spun! Dar eu credeam că tu mi
ştii!
TAKE: Cum să nu ştiu?
IANKE: Şi de ce nu mi-ai spus şi mie?
TAKE: Era greu să-ţi spun, ce vrei? Cîtă vreme era copilul
aici.
IANKE: Şi ce-ai zis cînd ai aflat? TAKE: Ce era să mai zic? Dar un lucru tot am zis: Asta n-a fost prietenie, măi frate! IANKE: Foarte adevărat! Eu unul, fiindcă copiii au plecat» eu pe Cadîr nu-1 mai cunosc.
TAKE: Mă frate lanke, crede-mă că asta fac- şi eu, IANKE: Te cred, şi merită. A fost o ticăloşie. TAKE: Da, şi eu n-o iert! IANKE: Da cum am s-o iert eu? TAKE: Aşa încît" Cadîr de-acum încolo te-am şters din
inima mea.
IANKE: Şi nici bună ziua nu-ţi mai dau. TAKE şi IANKE: Rămîi sănătos! (Pleacă amîndoi.) CADÎR: Allah mare estem şi Mahomed profet de la el estem.,.
mă tot turca plăteştem!
co
253
SCENA l
ACTUL IH
Ar fi tot decorul din actul al doilea, dacă toate ctte se vedeau acolo n-ar fi date foarte în fund şi nu li s-ar fi pus Sn faţă un gard. Este de fapt o vedere a celor două curţi, din cărăruia care trece prin spatele lor, despăr-ţindu-le de calea ferată, de care s-a tot vorbit pînă acum. Fireşte, fiecare curticică îşi are portiţa ei, de-a dreapta şi dc-a stînga unui copac mare şi bătrîn — săd it pe linia gardurilor, în preajma şi la umbra lui o laviţă rudimentară de lemn. Dar curţile au ajuns pînă aci îngus-tîndu-se. Parcă ar porni toate — chiar şi a lui Cadîr — •din rădăcina copacului bătrîn. Astfel şi copacul, şi banca aparţin celor trei curţi deopotrivă. Va fi trecut o lună, două de la întîmplările povestite mai înainte. Pe dinafară nimic nu se vede Schimbat.

Dar bătrînii cei doi — lanke şi Take — care fumează şi stau pe bancă, par ceva mai obosiți, pe gînduri şi parcă mai trişti. Poate unde se simt ceva mai singuri, de cînd le-au plecat copiii şi, mai ales, de cînd au rupt prietenia cu Cadîr. E seară lăsată, şi cu ea o dată, liniştea aceea cuminte, caldă şi primitoare a tîrgurilor noastre, în care inima se topeşte ca o apă şi se prefiră încet-încet de tot în larg, în cer, în noapte. Bătrînii, cu ochii duşi, cîntă ceva, destul de încet şi de amărît, cum ar fi — ştiu eu? — poate acel dureros cîntec ce este „Ada-ida-vavălă"...
TAKE, IANKE
IANKE: Nu te duci să mănînci?
TAKE (dă din cap): Mh! Am dat băieţelului să măninoe!
IANKE: Ce? N-ai poftă?
TAKE: Nu prea. Poate c-oi lua ceva în gură, mai tîrziu...
IANKE: Lasă pe mîine, poate că mîine tot ai să mănînci,
TAKE: Ca şi azi...
IANKE: Nu-i nimic. Faci economie!
TAKE: Dar tu? .
IANKE: Şi eu! Fac economie şi siluetă! Aşa-i moderni
TAKE: N-ai nici tu poftă?
IANKE: Am aşa o poftă că de-ar avea toată lumea ca
mine, ai umbla cu luminare să găseşti un om săraci TAKE: Bătrîneţea... IANKE: Bătrîneţea... TAKE: Nu mai mănînci, nu mai dormi... IANKE (ca un ecou): ... nu mai dormi... TAKE: Şi aştept... IANKE: Ce aştepți? TAKE: Moartea... IANKE: Ce vorbeşti? Aşa o vizită plăcută aştepți tu? Du-te
la dracul cu ea de gît! Aşteapt-o tu si pentru mine... TAKE (bllnd): Aş aştepta-o eu şi pentru tine dacă s-ar
putea. Dar nu se poate, măi frate lanke! Asta trebuie
să ți-o aştepți singur! IANKE: Singur..! Ei, ce vrei? ~' TAKE: Tot trebuie să vie odată! IANKE f Să vie? Cine să vie? TAKE: Ei, cine? Moartea! IANKE: Dă-o dracului de moartei Tot la ea te gîndeşti?
Am să stric de tot banca asta, că numai ea-i de vinăl
Cum să nu te gîndeşti la moarte dacă stai la tren? TAKE: Vinei ' -
;

IANKE: Cine? TAKE: Trenul!
IANKE: Ei bun! Nu-i nimic. El vine şi trece şi te lasă în pace... măcar de-ar face şi ea ca trenul!
TAKE: Cine?
IANKE: Moartea!
TAKE: Frumos vine.
IANKE: Cine? '
TAKE: Trenul.
IANKE: Foarte frumos cînd vine.v. si se face mare si creşte...
şi-i aşa ca un flăcău vesel... (Amîndoi urmăresc ceva în
. trenul închipuit .ce le trece prih față — apoi se laşă iar
pe bancă, mai obosiți ca înainte. Pesemne că li s-a
părut ceva — ori aşteaptă ceva.)... Dar lasă aşa o ama-
.răciune pe inimă cînd pleacă... şi se face mic...-şi intră
în pămînt...
TAKE: S-a dus...
IANKE: Nu se mai vede.
TAKE: Văd,!

IANKE: Ce, eşti prost? Ce să vezi dacă nu se vede?
TAKE: De ci tava vreme mă trezesc noaptea]a fiecare tren.
IANKE: Şi eu.
TAKE: Şi aud cum vine şi vine...
IANKE: Şi pe,urină cum se duce... şi se duce... şi se duce
la dracu. Aşa o civilizaţie care nu te lasă să dormi. TAKE: Eh! Parcă numai trenul?... Şi cînd aud un pas pe
stradă... tot mi se pare... IANKE: Nu-i aşa?... şi mic! TAKE: Şi ce vrei... Butrîneţe!... IANKE: ...Bătrîneţe! TAKE: Şi singurătate... IANKE: Şi singurătate...
TAKE: Ce să-i faci, nu poţi să ţii pe nimeni în lanţ... IANKE: Pe cine să ţii în lanţ? TAKE: Chiar şi pe Cadîr... • '- ..'i
IANKE: Şi de ce să-! ţii în lanţ? Dă-1 dracului de păcătos!
Acu să-1 ţii în lanţ? Aşa unul ca el, cînd era tînăr .;trebuia să-1 ţii în lanţ! TAKE: Dar de unde era să ştiu eu? IANKE: Dar eu? TAKE: Uite că vine! IANKE: Cine? Cadîr? TAKE: Nu, trenul. (Şi amtndoi urmăresc trenul, care trece
potrivnic celui dinţii.} Ai văzut ceva? IANKE: Ce.să văd? TAKE: Trenul!
IANKE: A! Trenul mi se pare că 1-am văzut... TAKE: Mi se păruse... -IANKE: Da! Şi mie... ' TAKE: N-a fost,
IANKE: Nu! Ei hai, mai fumează o ţigară... TAKE: Mulţumesc. (Oftlnd.) Tinereţe... IANKE: Şi dragoste... Ce să-i faci? Cînd ieşi din casă, şi
afară-i aşa o lumină nouă, şi o frumuseţe pe care n-o
mai ştii — cine-;i aşa de idiot să se mai uite înapoi?
, , Şi poate că-i mai bine aşa! Viaţa-i ca un automobil.
: Mergi cu aşa o viteză, că de te uiţi înapoi măcar p
dată, îndată dai bună ziua cu un dobitoc de telegraf.
Noi trebuie să fim deştepţi! Aşa un vînător care plînge
să i se întoarcă gloanţele înapoi, să-1 scuipi în ochi. .TAKE: Ei da, mă lanke, îi frumos ce spui tu, dar inima
ce spune? IANKE: Dar ia să mă lase odată şi inima în pace. Eu nu
vreau să vorbesc de la gît în jos! TAKE: E uşor să vorbeşti! IANKE: Ei, dacă-i uşor atunci să vorbesc! Şi de ce să nu
vorbesc? Dacă nu vorbesc, o aud cum bate şi nu
vreau. Bate, bate, bate, bate şi mă bate la cap! Nu
mai vreau, scurt. TAKE: Parcă-i destul să nu mai vrei? ,
256 ',
257

IANKE: Nu-i desfm, dar vrei de multe ori si poate că tot
reuşeşti să fie destul! TAKE: Nu mă lanke, tu ştii că eu îs om tare. Nu mă dau
bătut cu una cu două. Dar degeaba. Gînd vine Gavril
cu poşta şi-mi întinde scrisorile, mă topesc. Nici
nu ştiu cum să le citesc! IANKE: Parcă eu ce cusur am? TAKE: Apoi? , IANKE: Da, dar nu vreau să-1 mai am. TAKE: Bine, înţeleg eu ce vrei să spui tu — dar nici eu
nu vreau, si degeaba. Uite stau pe colţul tejghelei,
şi le citesc scrisorile toată ziua. IANKE: Păi ce vrei să facem? TAKE: Asta spun şi eu. Azi n-am primit. IANKE: Nici tu?
TAKE: Nici... şi nu-ţi închipui'ce greu mi-a fost. IANKE: Ce n-âu voie? TAKE: Ba da, dar nu-i totuna... IANKE: Ei bine asta înţeleg, da oricum... Şi ieri ce ţi i.
scris?
TAKE: Păi nu ţi-am spus aseară?

IANKE: Ba da, dar ce strică dacă o să mai spui o data1 TAKE: Că o duc bine, că afacerea aceea pe care au înco-
put-o merge straşnic — că îs fericiți, că se iubesc. IANKE:'Attt tot? TAKE: Ați t. Dar ție ce ți-a scris? IANKE: Cam tot aşa. Şi tot amîndoi au iscălit? TAKE: Da.
IANKE: Ia dă să văd şi eu scrisoarea. TAKE: Ce să vezi, nu ți-am spus? IANKE: Ba da! Oricum alta-i vorba, alta-i scrisul. Parcă
eşti mai aproape de ei, clnd citeşti. TAKE: Asta 4 drept. (Din portofelul lui alege una.) Asta-i ceea dinainte,, de la Brăila; asta-i mai demult — de
la Galați... Asta de la Constanța... IANKE: Se plimbă. Bine că au parale.
258
TAKE: Chiar, numai să le ajungă că prea mult nu cred
să aibă pentru asemenea plimbări... IANKE: Asta zic şi eu... TAKE: Uite, asta-i de la Bucureşti! IANKE: Tot la maşină scrisă? Ce au şi copiii ăştia cu s- risul
la maşină? TAKE: Aşâ-i azi! IANKE: Da, modern, civilizație... dar prea-i civilizație pentru aşa o scrisoare la părinți. TAKE: Şi ție-ți sme la maşină?
IANKE (vag): Daa... şi nu ştiu cum dracu — dar aşa o formă comercială, şi maşina.— nu-i totuna cu scrisul de mînă. Acolo parcă-i, na: de-a dreptul. Dar aşa, zău, parcă pune la mijloc un perete — stă aici o bucată de oțel. Nu lipeşte inimă de inimă. Stă o bucată de oțel la mijloc...
TAKE: Asta-i cam adevărat — dar ce vrei? IANKE: Ce vreau? Vreau să mă lase în pace cu aşa o civilizație! Mă amărăşte acum cu maşina, cum m-a amărît înainte cu trenul! Aşa o civilizație, care mă amărăşte, să se ducă la dracu! TAKE: Ei, şi ce te necăjeşti aşa?
IATMKE: De ce? De ce? Uite-de ce! (Se caută in portofel.) Pînă acum mi-a fost ruşine să-ți arăt! Ei bine am să-ți arăt! Poftim! Tot la maşină... TAKE: Ei bine, ştiu; şi?
IANKE: Cum şi? Dobitocule! Nu vezi că-s tot scrisorile acelea! Dumnealor pun două foi şi trag două exemplare şi iscălocc amîndoi şi pun la două plicuri! Ei, aşa o economie şi la dragoste prea e modern, prea e civilizație.
TAKE (comparînd scrisorile): Aşa e, domnule! Ai dreptate! Aceleaşi scrisori, uite. A mea e primul exemplar şi a ti a doua...
IANKE: Nu se poate! A mea e prima... şi a ta e... (Deodată.) Ce vorbeşti prostii! nici una nu-i prima! Ei să ştii
259
că avem aşa nişte copii moderni că primul exe'mpl; t
îl pun la dosar — ori... ori... ori îl trimit lui Cadîs!
TAKE: Să ştii că şi Jui Cadîr îi trimit! Aşa şi trebuie >ă
fie! Nu-i şi el părinte! IANKE: Ai dreptate! TAKE: Şi, oricum! Ei n-au de ce să fie supărați pe..turc.
Se şi cade să-i scrie! Nu-i aşa? IANKE:'Mă rog, dacă zici. şi tu... TAKE: Păi, nu-i drept! IANKE: Mă rog — nici o vorbă. Ce? O să fim noi nv<
turci decît el? TAKE: Ssst! : IANKE: Ce?
TAKE: Mi s-a părut că... IANKE: Nu, nimic... TAKE: Oare mai vine? IANKE: Cine.să vie? TAKE: Mai vine vreun tren? IANKE: Dar ce mă întrebi pe mine? Ce eu sînt C.F.i-i.
să le ştiu pe toate?
TAKE: Şi acu tu ce te superi? Dacă nu ştii, nu spui si gat ! IANKE:'Mai aşteaptă să le învăț bine şi-am să le ştii,..,
De cînd au plecat copiii învăț mereu... nu vezi ; o
şcoală teribilă fac!
TAKE: Adevărat! Cum închidem prăvăliile, aci o rezemăm. , IANKE: Şi într-o zi o să le închidem de tot, şi-o să învățăm perfect!
TAKE: Ia nu mai glumi tu cu vorba asta! IANKE: Dar nu glumesc deloc. De o lună încoace,

num r
clienții în fiecare zi. A lucrat bine Ruhălă, am s,--i
adresez felicitări.
TAKE: Eh! Că baba Safta a avut vreun cusur. IANKE: I-am numărat — i-am numărat, pînă i-am isprăvit
de numărat... TAKE: Cum adică?
260
.IANKE: Iaca aşa scade-scade-scade... şi gata. Nonx> că acum nu mai are de unde să scadă.
TAKE: Eh! Zi ferească Dumnezeu!
IANKE: Am zis şi m-a şi ferit! Azi n-a mai venit nici un client în prăvălie.
TAKE: Ce vorbeşti? Şi la mine de alaltăieri...
IANKE: Şi la Cadîr dacă torni un kilogram de untdelemn, deschizi fabrică de sardele şi nu ştiu ce dracu au toți de se duc şi se năduşesc acolo... La mine e aşa un aer curat şi plăcut... nu-i nimeni!...
TAKE: Şi acum îți arde de glumă?
IANKE: Ei şi dacă am să mă dau cu capul de pereți crezi că iese bani? Nu. eu cred că iese sînge! Şi nici clienți nu fac! Am să fac c.el mult o duzină de cucuie! Să-i fie de bine lui Cadir şi cu prăvălia lui, dacă a avut aşa o prietenie pentru noi. Aşa o afacere cu aşa o cinste s-o poarte el sănătos! Nurrîai să dea Dumnezeu să aibă ață la bani. ca să-i poată ține legați!...
TAKE: Deocamdată văd că-şi plăteşte datoriile!
IANKE: Ştiu, li dă mina. • ' ' '
TAKE: De unde ştii? L-ai văzut cînd a venit?
IANKE: Păi, cum era să nu-1 văd, dacă a venit la mine?
TAKE: La tine? Cînd? .
IANKE: Acum vreo două zile — ce te faci că nu ştii — doar adineauri ai spus!
TAKE: Păi, nu, eu spuneam că a fost la mine.
IANKE: Aşa? Şi la tine a avut datorii? Ei, bravo, bine că a avut credit.
TAKE: Parcă tu nu i-ai fi dat?
IANKE: Cum să nu-i dau, dacă i-am dat?
TAKE: Mult?
IANKE: Eh! Ce să mai vorbim? Acu că mi-a plătit tot — meargă sănătos! Şi ție ti-a piătit tot?
TAKE: Da. ' '
IANKE: Mult!?
TAKE: Eh! Lasă-1 în plata Domnului!
291
IANKE: L-am lăsat, dar spune cît! Nu te teme, nu mă amarase că-i merge bine. Eu, dacă nu te-ai supăra tu, să mă bată Dumnezeu dacă n-aş fi în stare să vorbesc si acum cu el păcătosul dracului că am ținut la el ca... la un frate.
TAKE: De ce să mă supăr? Şi mie mi-era că ai să te uiți tu urît... altfel... parcă eu mă supăr că face dever aşa de bun? Că trebuie să facă ispravă bună de a putut el să-mi plătească douăzeci de mii de lei...
IANKE: Iote, iote! Şi mă rog, de ce tocmai aşa o sumă rotundă? Şi i-ai dat de mult?
TAKE: Nu mai țin minte bine...
IANKE (decis): Mă Take, spune drept! Nu cumva i-ai dat cînd au fugit copiii?
TAKE: Ei asta-i! Acum n-ai să mă faci vinovat pe mine că au fugit copiii...
IANKE: Nu, zău că nu, dar vreau să ştiu.
TAKE: Nu țin minte, mă lanke, crede-mă!
IANKE: Măi Take, tu ai aşa o vorbă care miroase^a minciună, că strici cu ea un depozit întreg de parfumuri!
TAKE: Bine, mă omule, aşa mă cunoşti tu pe mine?

IANKE: Tocmai fiindcă te cunosc. Ştiu că nu poți să spui minciuni.
TAKE: Apoi atunci?
IANKE: Da, dar'de spus tot le spui! Asta — ca si negustoria. Faci prost, dar tot o faci! Eu te rog să-mi spui adevărul.
TAKE: Mă crede-mă, nu i-am ajutat eu să fugă.
IANKE: Dar nu-i vorba de asta, dobitocule. De ajutat, i-a ajutat Dumnezeu, şi eu îl cunosc bine pe Dumnezeu, dar aici e altă chestie, înțelegi tu? Aici e la mijloc o combinație ceva teribil pe care vreau s-o prind de coadă.
TAKE: Ce combinație poate să fie?
IANKE: Dar tu nu pricepi că stă mintea In loc cînd tragi linia si faci totalul? Ia adună, mă rog, băniile la
tine cu fuga copiilor şi cu prăvălia lui Cădîr. Ce, tu nu vezi ce combinație poate să iasă de aici? Ce mi-
şelie!
TAKE: Adică tu crezi că turcul a deschis prăvălia cu banii de la mine? •
IANKE: De ce să cred? Că nu mai cred nimic. Ce pot eu să mai cred? Dacă ai să-mi spui poate că tot am să cred ceva.
TAKE: Dar chiar dacă ar.fi făcut-o cu banii mei, mi înseamnă că a fost cu voia mea.
IANKE: Dar tu poți să fii şi aşa de dobitoc, să-1 ajuți să-şi deschidă- prăvălia, ca să te aducă la faliment. Dar nu-i vorba de asta.
TAKE: Atunci de ce?
IANKE: Ei bine, am să rup eu sacul odată! Mă întrebi de ce? Iaca am să-ți spun de ce. Fiindcă şi eu i-an> dat tot douăzeci de mii de iei.
TAKE: Cînd?
IANKE: Ei, poftim că acu mă întrebi şi "tu pe mine! Aci e la mijloc o combinație că stă mintea în Joc, pricepi?
TAKE: Nu mai pricep nimic!
IANKE: Apoi dacă nu pricep eu, cum ai să pricepi tu? Va să zică, i-ai dat banii cînd au fugit copiii...
TAK'E: Nu ştiu, mă...
IANKE: Bine, nu ştii! Atunci ştiu eu, fiindcă toi atunci i-am dat şi eu!
TAKE: Şi de ce? <•
IANKE: Pentru că mi-a cerut. •
TAKE: Atunci de ce a mai cerut şi de la mine?!
IANKE: Ei vezi, mă, cum te dai tu de gol ca un prost? Şi prost eşti şi prost ai fost... Şi ceea ce-i teribil e că am fost prost şi eu! •
TAKE: Cum adică? ;
IANKE: Adică ne-a tras Cadîr pe sfoară pe amîndoîl Halal l
TAKE: Cum ne-a tras pe sfoară?

IANKE: Acum n-ai să mai spui că nu te-a făcut el să laşi copiii să fugă? Că şi pe mine tot el m-a făcut să-i las!
TAKE: Şi tu?
IANKE:'Apoi vezi? Felicitările mele! TAKE: Dar atunci nu eşti supărat... IANKE: Dobitocule! Dar de ce să fiu supărat; dacă i-air; lăsat, înțelegeam să'fii tu supărat că nu voiai să-i laşi.
TAKE:'Eu? Nu voiam să-i las?
IANKE: Ei, te rog acu nu te mai face, că mi-a spus turcul! TAKE: Dar mie mi-a spus turcul că tu nu vrei! IANKE: Că nu vreau eu? Dar ce aveam eu să nu vreau?
Ei..acum începi să vezi combinația? TAKE: Ei, drăcia dracului! Dar atunci, de ce a cerut bans

de la tine? IANKE: Cum de ce? A dat el pentru băiat, că eu dădusem
pentru fată.
TAKE: Dar pentru fată am dat şi eu! IANKE: Cum era să dai tu? Ce eşti nebun? TAKE: 1-am dat lui Cadîr — pentru asta mi-a cerut impru
mut!
IANKE (ameţii): Stai! Stai! Că am ameţit! Asta nu mai este o combinaţie, asta-i ca un vis rău! Mă rog, d^ ce a dat pentru fată? TAKE: Ei, de ce... IANKE: înţeleg să dea pentru băiat! TAKE: Dar de ce?
IANKE: Ei ce mai întrebi? Nu era datoria lui? TAKE: Cum datoria lui? Datoria lui era să dea pentru fată. IANKE: Pentru fată? Stai că acuma am ameţit de-a bin< •
lea! De ce era datoria lui, cînd era datoria mea?! TAKE: Ei ştii că-mi place! Parcă acu afii întîi... IANKE: Stai oleacă, stai oleacă, stai, că mă trec toate
năduşelile... TAKE: D-apoi pe mine?
IANKE: Dar de ce să te treacă pe tine — că tu ştiai?...
TAKE (exasperat): Ce ştiam, mă? Ce ştiam?
IANKE: Ce ţipi aşa ca un nebun? Ce n-am vorbit?
TAKE: Cînd'am vorbit?
IANKE: După ce au plecat copiii, n-am vrut să-ţi spun
şi mi-ai zis că ştii. TAKE: Păi dacă ştiam... IANKE: Da, dar nu ştiam despre mine... TAKE: Dar mie nu mi-ai spus atunci că ştiai ? IANKE: Ce ştiam, dobitocule? Ce ştiam?... Ştiam de Ionel. TAKE: Cum de Ionel, mă? Ce-1 amesteci pe Ionel aici?
Nu era vorba de Ana?
IANKE: Eşti nebun — am vorbit de Ionel! TAKE: Dar tu eşti nebun — că am vorbit de Ana!
IANKE: Ce-ai vorbit de Ana? Ce are a face Cadîr cu Ana ' mea?
TAKE: Dar ce are a face Cadîr cu Ionel al meu? IANKE: Ei bine, eşti nebun, şi" nu mai vorbesc! TAKE: Ba văd că nebun eşti tu, şi-am terminat,,,
(Mică pauză. Tonul scade.} IANKE: Eu nu înţeleg nimic! TAKE: Nici eu!
IANKE: Dacă Ionel îi băiatul Iui... TAKE: Ce, eşti nebun? Cum băiatul lui? IANKE: Păi aşa a spus Cadîr.
TAKE: Nu-i adevărat! Cadîr a spus de Ana! Nu de Ionel! IANKE: Ce, eşti nebun? Ce-a spus de Ana? TAKE: Că-i fata mi! IANKE: Fata lui?... Ana? Asta nu mai este combinaţie!
Asta-i curată nenorocire! TAKE: Văd şi eu!
IANKE: Dar nu se poate! Aşa ceva nu se poate! Dar ce-i asta? Iar începe povestea? Dar ce, vrea să mă ducă la balamuc? Să spuie el că Ana e fata lui? înţeleg să spuie de Ionel ce pofteşte...
TAKE: Ce, ţi-ai ieşit din minţi? Eu îi omor!
264
265
1ANKE: Şi ce? Crezi că nu-I omor şi eu? Eu îl omor în orice caz! Să mă bată Dumnezeu de nu-1 leg de şină, la tren. încalţe să-mi folosească şi mie trenul la ceva. (încet, ameţit.) Turc ne-a trebuit, turc am găsit!
TAKE (hotărtt): Oişiee-ar fi, trebuie! (Strigă.) Cadîr!
1ANKE (îngrozit): Nu! Nu! Mi-i frică...
TAKE: Şi mie mi-i frică... dar nu vreau să ajung la tren. (Strigă.) Cadîr! Vino încoace numaideeît! (Cadirvine.)
SCENA 2 TAKE, IANKE, CADÎR
TAKE: S-a dat pe faţă tot. Ştim tot! Şi ne-am îngrozit!
N-ai fost prieten, Cadîr, n-ai fost un Cadîr. Tot ne'-ai
luat, tot, tot. CADÎR: Cadîr nu vinovat! IANKE: Dar cine-i vinovat? Noi? Pentru ce mă rog? Că

te-am primit în casă? Că nu te-am azvirlit pe drum
să crapi de foame?
TAKE: Şi asta ți-a fost ție răsplată? Să ne iei nevestele? IANKE: Şi copiii? Spune! Hai, spune! CADlR: Nu adevărat! IANKE: Cum nu-i adevărat? Nu mi-ai spus mie că băiatul
lui e băiatul tău?
TÂKE: Dar mie nu mi-ai spus că fata lui e fata ta? CADÎR: Nu adevărat!
TAKE: Dacă nu-i adevărat de ce ai spus aşa? CADÎR: Altacum voi nu lăsat copii să plecat! IANKE: Şi ce interes ai avut să plece copiii? Că fără interes
nu făceai tu negustoria asta! Taci înainte, că bine
faci f ' -
CADÎR: Voi nu lăsați Cadîr vorbeştem... IANKE: Dar ce să mai vorbeşti? Nici nu trebuie să mai
vorbeşti. Cel puțin dacă ar fi fost adevărat ca copiii,
26«
aveai un motiv să faci ce ai făcut, şi am fi înțeles. Dar aşa? Poți să-mi spui mie de ce ai luat bani şi de la Take, şi de la mine?
TAKE: Chiar aşa! Nu le dădusem noi?
IANKE: Nu vezi că nu poți să explici aimic! Mă rog, ce-ai vrut? Ai vrut să profiți de ocazie şi să-ți faci prăvălie?
TAKE: Ap'oi că numai aici ai vrut să ajungi; dacă e.adevărat că nu-s copiii tăi! Dar spune şi tu o vorbă! Ce vrei ? Să facem o nebunie ? Să facem moarte de om ?
CADÎR: Turcu plăteşte!
IANKE: Plăteşte! Cine plăteşte? Turcu? Ei asta a fost odată... acum văd că turcu cîştigă! Şi bine face! Acum sînt sigur că pe toate le-ai pus tu la cale: şi pe Ițic, şi pe baba Safta, şi pe Ruhălă, şi toată mahalaua — ca să poți ajunge unde ai ajuns.
TAKE: Răsplată pentru ce am făcut pentru tine!'
IANKE: Ai fost grăbit! Ne-ai sucit mințile, să-i lăsăm să plece mai repede, şi ne-ai legat ia ochi că n-o să se supere nimeni pe noi...
TAKE: Şi la o săptămînă după asta, ai adus un vagon de marfă de la Galați. Şi ai tras toată clientela la tine...
IANKE: La noi nu mai calcă nici un om în prăvălie. Şi la tine.... a trebuit să-ți angajezi doi vînzători... Şi vinzi... şi vinzi... şi vinzi...Ei haide, zi înainte... vinde... pînă ne-i vinde şi pe noi...
TAKE: Ne-ai adus în pragul falimentului.
IANKE: Şi tu faci planuri cu lonescu, antreprenorul, ca să faci casă cu două etaje. Aici ai vrut să ajungi? Uite c-ai ajuns! Felicitările mele!
CADÎR: Turcu plăteşteml
IANKE: Apoi că acu ți-a venit rîndul să plăteşti! Mă rog, ce-i adevărat din toate... că ceva trebuie să fie adevărat...
CADÎR: Turcu plăteştem.*
387
TAKE: Dar ce-ai înnebunit, păcătosule, de-ți mai arde de glumă?! Dar tu nu vezi că ne vîri în puşcărie? Nu-ți dai seama că noi nu mai sîntem în mințile noastre? Să ne spui acum, numaidecît, ce-i adevărat şi ce nu!
CADÎR: Adevărat bre, una singur lucru este: Turci plă-teştem...
TAKE: Asculta...
1ANKE: Te omor!
CADÎR: Trece trenul!
(Şi amîndoi se uită după tren.)
SCENA 3

TAKE, IANKK, CADÎR, ANA şi IONEL
I ANKE (and se întoarce, răminc încremenit): Ce vorbeşti?
TAKE: Mă! Mă fugarilor, dnd aţi venit?
IANKE: Dar ce? Crezi că' degeaba am aşteptat noi la tren? Uite c-au venit.
ANA: Am venit... dar ce credeaţi, că 11-0 să ne mai întoarcem ?
IANKE: Şi de ce v-aţi întors?
IONEL: Ca să-1 scăpăm pe moş Cadlr!
IANKE: Pe'el să-1 scape? Pe noi să no scăpaţi dacă puteţi.
TAKE: Da, zău!
ANA: Dar ce papa, merge aşa de rău?
IANKE: Ba nu! îmi merge teribil de bine. Aşa de bine, că stau toată ziua la tren! Să fie al dracului de tren, că a ajuns un personaj aşa de important în familie, că imediat ce ai o'supărare, îndată vrei să te duci la el... Ziceţi mersi lui Cadîr de aşa un faliment... ce-o să dau!
IONEL: Ei, nu-i nimic, tată! Cîştigăm noi în schimb.
TAKE: Zău? Merge bine? •
IANKE: Dar oricît de bine ar merge, credeţi c-o să clştigaţi voi ce pierdem noi?
269
ANA: A .da! .-.....-.•-
IONEL: Asta sigur!
TAKE: Ce mai vorbiţi1 degeaba...
IANKE: N-o să cîştigaţi voi cit cîştigă Cadîr.
ANA: Moş Cadir! Săracul moş Cadîr!
TAKE: Săracul!
IONEL: Săracul! Aşa-i cum spun eu! Nu cîştigă- nimic.
Noi cîştigăm. IANKE: Cum cîştigaţi voi? Ce înseamnă aşa o vorbă?
Tu înţelegi ceva, Ţake? TAKE: Nu înţeleg nimic!
IANKE: Şi de ce rîdeţi? Ce înseamnă aşa un rîs? ANA: O, papa... te iubesc, te iubesc... că prost mai eşti. IANKE: Ei mersi, ca să-mi spui aşa o vorbă mare nu era
nevoie să vii de la Bucureşti. ANA: Apoi nici nu vin de la Bucureşti... IANKE: Acu pot să_zic că se cunoaşte! Dar atunci n-aveai
decît să stai aici... IONEL: Păi aici am stat... TAKE: Ce-i asta?
IANKE: Cum aici? Dar de unde veniţi voi? ANA: De alături, de la moş Cadîr. TAKE: Ce-i gluma asta? IANKE: Ce spui aşa o prostie? ANA: Zău, de la moş Cadîr.
IONEL: Dar ce credeţi dumneavoastră că aveam să cheltuim noi banii pe drumuri ? TAKE: E,i, asta m-a năucit de tot!
l IANKE; La mine ce să mai năucească, că eram dinainte năuc! Mă rog, eu îs treaz ori m-a călcat trenul şi-s leşinat? Ce vorbiţi voi?
ANA: Foarte simplu, papa — dragule — am stat în cetate
la moş Cadîr, tot timpul. . IANKE: Aici? . ....:. TAKE: Aici alături? ""
':.'."
269
IONEL: întocmai! Moş Cadîr, care n-a primit pe nimeni
între zidurile ogrăzii lui, ne-a primit pe noi. TAKE: Am rîs noi de puşcăria lui Cadîr, dar tot a folosit
la ceva.
IANKE: A primit el pe cineva în casă şi n-a făcut explozie Mahomed. Şi, mă rog, v-aţi hrănit c-o singură porţie de aer turcesc atîtea luni de zile? IONEL: Ne plimbam în fiecare noapte... că nu era ţipenie
de om pe stradă.
ANA: Şi dac-ai şti ce frumos era.:, si ce bună pare pînă şi mahalaua asta cîinoasă... si ce

înduioşător e să stai pe întuneric, noaptea tîrziu, lîngă un geam, si'să asculți un papa bătrîn si trist care sforăie.
IANKE: Ce vorbeşti! Şi cu o aşa muzică frumoasă te-ai distrat tu? Ştiam că eu prin somn fac o orchestră ceva teribil. Şuier şi sforăi ca un „charleston" american. Take, Take, am scăpat de grijă! Ziua mă vînd ca placă de gramofon şi noaptea m-aai inventat haut-parleur de radio!
TAKE: Şi de ce ați stat aici? ANA: Cum de ce? Dar trebuia să vedem şi noi cum merg lucrurile pe aici după plecarea noastră. IONEL: Şi să facem economie.
ANA: Şi cînd am văzut că dumneavoastră vă merge prost
şi că s-au hotărît să facă altul prăvălie, 1-am hotărit
pe moş Cadîr să se asocieze cu noi, şi să facem noi sub
firma lui — şi n-a fost uşor să-1 convingem, credeți-ne!
IONEL: Şi aşa am rămas aci pînă azi, măcar că noi eram
hotăriți să plecăm după cununie. TAKE: Care cununie? IANKE: Ați făcut-o deja? ANA: Se putea să n-o facem? Tot moş Cadîr ne-a ajutat
şi ne merge bine...
IONEL: Straşnic de bine... Şi asta-5 tot... Acuma ați înțeles?
IANKE: Iote, iote, domnule! Ce înseamnă copii, moderni!
Mă miram eu cine mi-a adus aşa un aer curat la mine
270
în prăvălie... Ei bravo!... Tot li bine că a rămas în
familie... Ce zici, Take, de toate astea? ANA: Mai întîi trebuie să-i cereți iertare lui moş Cadîr —
pentru ce i -ați făcut adineauri... TAKE: A, nu! Că tot vinovat rămlne. IONEL: Nu! Nu sintem copiii lui. IANKE: De ce v-a dat bani? ANA: Ni i-a dat nouă cu împrumut — de la voi. Aveam
nevoie de capital! Hai, cereți -i iertare! IANKE: Dar atunci de ce a putut să spuie aşa un lucru greu de nevestele noastre? CADÎR: Bre, frate lanke, cine mamă este, de drag la copiii
de la e« sufere tot — şf foame şi durere... şi vorba
prost de la om. Tu nu mulțumit Ana fericit estem ? ANA: Are dreptate, papa., are dreptate! Cere iertare... IANKE (către Cactîr): Du-te dracului, turc păcătos! Să
cu te văd în ochi.» şi iartă-mă! TAKE: Ei, şi-acum? Aveți să rămîneți aici? IONEL: A nu! Acum, că s-au liniştit lucrurile, şi fiindcă
le-am salvat cu acest sistem, aranjăm aşa o mică
asociație... IANKE: Te rog! Nu! Că iar încep să mă cert cu Take...
dacă-i Take ori lanke... TAKE: Nu! Să fie „lanke şi Take"... IANKE: Ei, aşa o delicatețe de la tine, nici nu m-aşteptaml
Dar să fie cum vrei tu: „Take şi lanke"! TAKE: Ei nu, am spus: „lanke şi Take"! IANKE:. Să ştii că zău mă supăr': „Take si lanke"! TAKE: Poți să te superi, dar: „lanke si Take"! IANKE: Eşti un dobitoc! Co rîdeți? Nu se poate, nu se
poate! Nu mă pot înțelege cu aşa un prost bătrîn ca
el!
IONEL: Nu-i nimic, că aici intră si moş Cadîr în asociație. Şi atunci, cum o să fie: '„Cadîr, Take şi lanke"?
IANKE
„
TAKE: Na: „Cadtr, lanke şi Take"! CADlR: Nu, bre: „Take, lanke si Cadîr".
271
•
l'rl
L!1!'

TAKE: Dar nu vreau...
ANA (rtzînd): Iar începe!
CADÎR: Staţi, bre! Cadîr găsit, alta mai bun este! Ala
creştin, ala ovrei, ala turc.,. Hai zicem la prăvălie,
- „La Ierusalim", acolo şi turca, şi ovrei şi creştin estem!
IONEL: Ei, bun! S-a stabilit. Eu conduci
IANKE: Ce vorbeşti? Şi noi?
IONEL: Dumneavoastră — c-onsilieri tehnici...
IANKE: Ce-i aşa o slujbă — asta sună ceva teribil la ureche!
ANA: Sună teribil şi la buzunar — şi nu faci nimica!
IANKE: Ei, comedie! Dar aşa un copil teribil ce-ai făcut mă Take! Mai că-mi vine să cred că nu-i al tău...
TAKE: Ia taci dracului din gură, că acuşi încep şi eu!
IANKE: Ia te poftesc să nu glumeşti — că asta-i fata mea. (O ia in braţe.) A mea, nu, Ana? A mea! Şi ce dacă-s un biet ovrei bătrîn şi prost şi urît. Ce? N-am dreptul si eu să mă încălzesc la soare? Ha? Ce? Nu pot să sădesc şi eu o floare frumoasă şi s-o îngrijesc — şi s-o fac mai frumoasă... Ia spune tu... spune...
ANA: Ba da, papa, ba da! Sînt a ta, sînt fata ta — nu te mai îndoi... eşti papa al meu, fiindcă te am aici — în inimă — înţelegi tu — fiindcă eşti bun si vesel şi fiindcă... fiindcă eşti papa al meu — şi eu vreau să fii papa al meu — gata... (Stnl îmbrăţişaţi.)
IANKE (îi pare ceea curios and a luat-o de talie, o îndepărtează, se uită la ea): Dar ce? Tu te-ai îngrăşat...
ANA (astupă ochii): Papaaa!
TAKE: Măi copii...
IANKE (face ochii mari şi-i dau lacrimi de bucurie): Ei nu! Nu! Aşa o zi bună am eu azi?... Ei nu se poate! E-ade-vărat? Spune! Nu zău, nu glumi cu inima asta bătrînăJ Adevărat... vino încoace... vino aioi! Aşa... Strînge... Strînge! Să mor! Acum să mor! Pe-aşâ o bucurie.., i-o bucurie să mor!
A ÎN A: Papa...
IANKE: Să stil că-n clipa asta şi maică-ta a zîmbit, acri o în groapa ei!... Fetiţa mea... Ce să-ţi spun... nu rîde că plîng aşa, ca un prost — dar ce pot să fac? O să mă înţelegi, cînd o să pltngi şi tu de aşa ceva... Fetiţa
, ; mea... fetiţa mea... Ei bravo Ionel!... Felicitările rriele! Aşa o meserie zic si eu că rentează! Aţi plecat doi şi după citeva luni veniţi doi şi jumătate. Ei aşa o dobîmîă de trei sute la sută zic şi eu! îndată vă dublaţi capi-
: . talul...
ANA: Papa, dragă papa! Cînd n-ai rîs tu în viaţa ta?
IANKE: Numai cînd mi-a fost teamă că aşa o floare frumoasă ca tine n-a ieşit din inima mea l
ANA: Papa! Te ador!
IANKE: Ei asta-i cam mult pentru un moşneag ca mrnr Fă economie pentru Ionel — că durează mai niv.'t ca mine. Ei, dar acu să vă văd! Ce faceţi eu copii i r'
IONEL: Facem doi...
IANKE: Deodată?
IONEL: Da — unul pentru tata, unul pentru dumneata...
'IANKE: Ei bun. Dar de ce să nu-i puneţi să facă şi ei o
asociaţie si să faceţi unul dublu? Noi n-o să ne certară l
Noi numai pentru fericirea voastră era să ne certăm,., '- • noroc că s-a găsit un turc care să plătească... D»f -.e
faceţi din copil?
ANA: Un om, papa! Mai departe să nu ne gîndiml IANKE: Dacă crezi tu că te poţi gîmli mai

departe... Eh! • Acu hai să stăm! Uite că putem de acu încolo să ț\:\m
liniştiți la tren! TAKE: Uite-1 că trece! IANKE: Ei şi? De-acu pot nici să nu mă mai uit la el' —.
că 1-am degradat! Nu mai este personaj important 5a
familie. (Fetita cea mică ii arată lai lanke trenul.) Ei.,
ce-i? Ia te uită...
272
£73
Zi — Teatru — V. I. Popa
TAKE: Ce s-a întîmp-lat?
IANKE: Acu asta mică îmi arată trenul I N-am să scap
odată de el? TAKE: Ei, lanke, cine ştie! Băiatul cel mic creşte... fetițe
asta uite, uite ce frumuşică s-a făcut... IANKE (îi dă peste mină): Du-te la dracul! Ce eşti nebun? -~ Abia s-a terminat! Iar începi?
CORTINA